

T.C
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çağın YULUK

**PANSİYONDA KALAN ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL
UYUM SÜRECİNDE SPORTİF ETKİNLİKLERİN ROLÜ
(FENOMENOLOJİK BİR ÇÖZÜMLEME)**

TEZ YÖNETİCİSİ:
Prof. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ

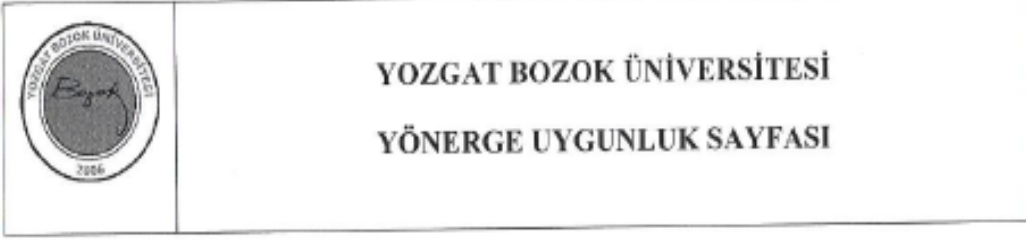
YOZGAT-2021

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK SAYFASI

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

“Pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolü (Fenomenolojik bir çözümleme)” adlı Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı yüksek lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

	<p>YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ</p> <p>TEZ ONAY FORMU</p>
---	--

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Enstitümüzün Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans/Doktora Programı 90110318003 numaralı öğrencisi Çağın YULUK'un hazırladığı "Pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolü (Fenomenolojik bir çözümleme)" başlıklı tezi ile ilgili tez savunma sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri gereğince 13/01/2021 Çarşamba günü saat 13:00'da yapılmış, tezin onayına oy birliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir.

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve sayılı Enstitü Yönetim Kurulu Kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof. Dr. Yalçın ARAL
Enstitü Müdürü

KYT-FRM-110/00

KYT-FRM-110/00

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

PANSİYONDA KALAN ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL UYUM SÜRECİNDE SPORTİF ETKİNLİKLERİN ROLÜ (FENOMENOLOJİK BİR ÇÖZÜMLEME)

Çağın YULUK

Bu araştırmada, katılımcıların kendi yaşantı ve deneyimlerine dayalı olarak, ortaöğretimde pansiyonda kalan öğrencilerin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolü incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi ve fenomenolojik desende oluşturulmuş bu çalışma, Yozgat ilinde pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencileri üzerinde sporun sosyal uyumda etkisini anlamak açısından önemli görülebilir. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan yarı-yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmış olup, içerik analizinde, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması olarak isimlendirilen dört farklı süreç izlenmiştir. Araştırma sonuçları sosyal uyum sürecinde sporun rolü fenomeninin bireysel farklılıklar, olumsuz durum, psikolojik faktörler, fizisel faktörler, sosyal faktörler olarak adlandırılan beş kategoriden oluşan bir yapıyı göstermektedir. Araştırmanın sonunda, pansiyonda kalan öğrencilerin katıldıkları sportif etkinlikler sayesinde sosyal ve bireysel özelliklerin geliştiği, sosyalleşmelerinin gerçekleştiği, literatürde yer alan bilgiler ve bu araştırma bulguları dikkate alındığında, pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin olumlu bir rolü olduğu ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pansiyon, Sosyal Uyum, Sportif Etkinlik

ABSTRACT

Master's Thesis

**THE EFFECTS OF SPORTS ACTIVITIES ON THE SOCIAL HARMONY
PROCESS OF STUDENTS STAYING AT HIGH SCHOOL
DORMITORY(PHENOMENOLOGICAL STUDY)**

Çağın YULUK

In this research, dependig on the participants' own life and experiencos, in the process of social cohesion the role of sporty facilitres on the students staying at students' dormitories was investigated. This study formed with the method of qualitative searching and phenomenological pattern may seem significant to understand the effect of sports in social cohesion on the students staying at students' dormitories in Yozgat. The method of purposeful criteria sampling was used to determine working group in this research. In this research a semi-structured meeting form consisting of open ended questions was used to collect data. In the research content analysis was used to analyze the data, in analysis of content, four different processes named as encoding datas, determining themes, arranging data and themes were followed. The results of the research show the structure consisting of five categories to be named as individual differences, negative situations, psychocological factors, physical factors and social factors as the phenomenon of the research, it was approved that the students staying at students' dormitories improved as social an individual qualities, socialized by the help of sporty facilities, taking the findings in this research in to account, it was showed that there is a positive role of sporty facilities on the student staying at students' dormitories in secondary education.

Key Words: Dormitori, Social Cohesion, Sporty Facility

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK SAYFASI	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI	ii
TEZ ONAY FORMU	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ÖNSÖZ	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sayıtlar	6
1.5. Sınırlıklar	6
1.6. Tanımlar	6
2. GENEL BİLGİLER	7
2.1. Sosyalleşme Kavramı	7
2.2. Sosyalleşme Süreci	9
2.3. Sosyalleşme Sürecini Etkileyen Faktörler	10
2.3.1. Aile	11
2.3.2. Okul	12
2.3.3. Arkadaş grupları	13
2.3.4. Kitle iletişim araçları	14
2.4. Sosyal Uyum	14
2.5. Sosyal Uyum Boyutları	17
2.5.1. Sosyal uyumu etkileyen faktörler	18
2.6. Spor Kavramı	19
2.7. Spor ve Sosyalleşme	20
2.8. Spor ve Sosyal Uyum	21
3. GEREÇ ve YÖNTEM	23
3.1. Araştırma Modeli	23

3.2. Çalışma grubu	23
3.3. Veri Toplama Araçları	24
3.4. Verilerin Analizi	25
4. BULGULAR	27
4.1. Demografik Bulgular	27
4.2. Bireysel Faktörler	28
4.3. Olumsuz Durum	35
4.4. Psikolojik Faktörler	39
4.5. Fiziksel Faktörler	41
4.6. Sosyal Faktörler	43
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	50
6. ÖNERİLER	58
7. KAYNAKLAR	59
8. EKLER	67
Ek 1. Araştırma İzni	67
Ek 2. Veli Onay Formu	68
Ek 3. Öğrenci Onay Formu	69
Ek 4. Etik Komisyon Onayı	70
Ek 5. Öğrenci Anket Formu	71
9. ÖZGEÇMİŞ	72

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Sosyal uyum alanları	16
Tablo 2. Katılımcıların demografik ve diğler kişisel bilgileri	27

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TDK	: Türk Dil Kurumu

ÖNSÖZ

“Pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolü (Fenomenolojik Bir Çözümleme)” adlı tez çalışmasında sosyal uyum sağlamada sportif etkinliklerin etkisi ve önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırma esnasında bana yol gösteren, yardımını esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ’a, en içten sevgilerimi ve saygılarımı sunarım.

Araştırmanın başından itibaren görüş ve önerileriyle önemli katkı sağlayan, yardımını esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Bekir Barış CİHAN’a, çok teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimim boyunca bana katkı sağlayan Doç. Dr. Mehmet YILDIRIM ve Doç. Dr. Ebru ARAÇ ILGAR hocalarıma teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Eğitim hayatım boyunca her an yanımda olan değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çağın YULUK

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve kullanılan terimlere ilişkin tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Değişen ve hızla gelişen dünyada; bu değişime ayak uydurabilmek, toplumla olan entegrasyonunu sağlayabilmek için yeniliklerin getirdiği beklentilere cevap verebilen, özgüveni yüksek, bilgiye ulaşmada meraklı, kendini gerçekleştirmek için araştıran ve sorgulayan bireyler yetiştirmek ancak eğitimle mümkün olmaktadır (Anıl, 2009).

Dünyada ve Türkiye’de öğrenim gören gençlerin önemli bir kısmı eğitimlerini sürdürebilmek için, ekonomik, coğrafi, sosyal ve kültürel olanaklara sahip olmadıkları için eşit düzeyde eğitim imkanlarından yararlanamamaktadır. Oysa her bireyin eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinden yararlanabilmesi gerekmektedir (Sarıduman ve Kılıçoğlu, 2018). Türkiye’de 2019 verilerine göre 5,987.157 kişiyi aşkın bir kesim kırsal yerleşim yerlerinde yaşamaktadır Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2019). Kırsal kesimlerde yaşayan nüfusun, merkezlerde yaşayan nüfusa göre eğitim için gerekli olan her türlü imkanlar noktasında eşit şartlara sahip olmadığı görülmektedir. Her ferdin aynı imkanlar doğrultusunda eğitimini tamamlayabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bazı okullarda yatılı ve taşınmalı eğitim hizmetleri sunmaktadır (Sarıduman ve Kılıçoğlu, 2018). Bununla birlikte, taşınmalı eğitimden yararlanamayan veya daha kaliteli eğitimden yararlanmak isteyen öğrenciler için yatılı bölge ortaokulları ve pansiyonlu ortaöğretim kurumları hizmet vermektedir. Kırsalda yaşayan öğrenciler bu okulların pansiyonlarında kalarak eğitimlerini devam ettirmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2016). Pansiyonlu okulların faaliyete geçmesiyle birlikte toplumda dezavantajlı sayılabilecek kesime ulaşılmış, sosyal eşitliğe katkıda bulunulmuş, kamu hizmetlerine rahatça ulaşabilen kesimle aynı şartlarda eğitim görmeleri sağlanarak, bu sayede katılımcı toplum gelişmesine dayalı bir model yapısı meydana getirilmiştir. Okullardaki pansiyonlar, öğrencilerin eğitimlerini sağlıklı biçimde devam ettirmeleri ve çocukların kendisini geliştirebilecekleri koşulların planlanarak uygun ortamların yaratılması ve onlara her türlü destek olunması noktasında önemlidir (MEB, 2005).

Türkiye’de ilk yatılı okulların açılması Cumhuriyet döneminin başlarına rastlamaktadır. Mustafa Kemal Atatürk 1 Mart 1923’de TBMM’nin açılış konuşmasında ilköğretimde eğitim gören öğrencilerin faydalanabileceği yatılı okullara ihtiyaç duyulduğunu ifade etmiştir. Bunun üzerine 1923–1933 yılları arasında bütçeleri uygun olan illerde; 1933–1938 yılları arasında bucak ve ilçe merkezlerinde; 1940 yılında ise merkezi köylerde gündüzlü ve pansiyonlu okullar açılarak faaliyete geçmeye başlanmıştır (Aralpınar, 1998). 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı’nın istatistiklerine göre 982 Pansiyonlu ortaöğretim okulu bulunmaktadır. Bu pansiyonların toplam kapasitesi 188,044 kişidir. Ortaöğretimde pansiyonda kalan toplam öğrenci sayısı 140,228 , bu pansiyonlarda 79603 kız öğrenci ve 60625 erkek öğrenci kalmaktadır. Bu pansiyonlarda paralı yatılı olarak 11641 öğrenci kalırken; 128587 öğrenci de parasız yatılılık hizmetinden faydalanmaktadır (MEB, 2019).

Pansiyonlu okullarda eğitimlerini sürdüren öğrenciler yeni bir sosyal hayata adım atmaktadırlar. Sosyal bir varlık olarak ifade edilen birey yaşamını sürdürdüğü, etkileşim ve iletişim içinde bulunduğu insanlarla toplumsal hayatın içinde yer almakta; yaşamını sürdürmeye devam etmektedir. Bireyler doğumdan itibaren ; sosyal, psikolojik, kültürel ve kişisel özelliklerini, toplum içinde rol alarak o toplumun değerleri ışığında geliştirmektedir (Özer, 2011). Yaşamı sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmek büyük ölçüde, içinde bulunulan şartların oluşturduğu yeni durumlara uyum sağlama süreciyle yakından ilgilidir. Çünkü bireylerin fizyolojik ihtiyaçlarının yanında psikolojik ihtiyaçlarında da doyum sağlanması ve değişen dünya şartlarına uyum sağlanması gerekmektedir (Köksal, 2000).

Yatılı okulların temel görevlerinden birisi de pansiyonları ev ortamı haline getirmeye çalışmakla birlikte öğrencileri yaşama hazırlamak ve disipline etmektir. Yatılılık yaşamı; karar alma, yalnızlık, ayrılıkla baş etme, toplu yaşama uyum ve bağlılığın oluşması gibi çeşitli süreçleri içermektedir (Uysal, 2016). Çocuğun ailesinden ayrılıp pansiyonlu okulda, tanımadığı bir grup içerisinde kalmasıyla başlayan yeni süreçte mutlu ve başarılı olabilmesi için sosyal uyumunu en iyi şekilde gerçekleştirmesi elzem bir durumdur.

Başaran (1996), uyumun üç tane önemli ögesi bahsetmektedir. Birincisi kişinin kendine bir amaç belirlemesi ve bu amaca ulaşacak çözüm yollarını bulmasıdır. İkincisi olumsuzluk yaşadığı durumlarda problemlere karşı olumlu bir strateji

belirlemesi, üçüncü ise saygı duyma, kendine güvenme, ölkülü, prensipli, ilgili ve anlayışlı olma gibi özelliklerden meydana gelen kendiyle barışık olma halidir. Bu üç ögeyi hayatında gerçekleştirebilen birey, hayatta olumsuzluk ve başarısızlıkla karşılaştığında yılmayacak, kendine güvenini kaybetmeyecek ve uyum konusunda zorlanmayacaktır (Avcı, 2006). Uyum konusunda zorlanmayan İnsanlar, çevresiyle sağlıklı etkileşim kurarak gelişip büyürler. Bununla birlikte de fizyolojik ve psikolojik olarak sağlıklı bir düşünce sistemi geliştirmeye devam ederler. İnsanların uyum içerisinde yaşayarak gelişimine devam etmesi birbiriyle ilişkilidir. Çünkü her insan sosyalleşme sürecinde birbirinden etkilenir. Çevresinde dışa dönük aktif olmaya çalışan bireyler, çevresel faktörlere göre kendisini yenileyip yapılandırarak topluma ayak uydurmaya ve uyum sağlamaya çalışır (Sezgin, 2011).

Yukarıda görüldüğü gibi sosyal uyum, çocuğun doğumuyla birlikte ilk etkileşime girdiği ailesiyle başlayıp çevre, okul ve arkadaş grupları içerisinde de devam eder. Bu nedenle sosyal uyum, bireyin, hayatı boyunca karşılaştığı farklı koşullarda doğru stratejiler belirleyerek aktif bir rol alması ile yeni bir kimlik oluşturma sürecine uyum sağlayabilmesidir.

İnsanların yaşamında katıldığı farklı etkinlikler, ilk kez karşılaştığı gruplarla daha kolay iletişime girmesini, toplumda tanınması ve kabul görmesini sağlayarak, kişinin sosyal uyum sürecinin daha sağlıklı gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu etkinlikler içerisinde sporun önemli bir sosyal uyum aracı olduğu düşünülmektedir. Sporun tüm dünyada takip edilen, farklı özellikte, farklı düşünceye sahip grupların birbirini tanımalarını, kaynaşmalarını, insanları ortak bir değerinde buluşmasını sağlayarak, birbirleri arasında güçlü bir bağ oluşturduğu, bir yandan da insanların sosyalleşmesinde ve buna bağlı olarak topluma uyumunda önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Dünyada ve Türkiye’de bireyin yaşamında çok önemli bir yeri olan sporu alanyazında şu şekilde tanımlanmıştır.

Spor çeşitli branşlardan oluşup, her branşın kendine göre kuralları olan, insanların hareket etmesine olanak sağlayıp eğlendiren, sosyalleşmesini sağlayan, insanı sağlıklı kılan önemli özelliklerinden dolayı toplumun büyük bir çoğunluğu tarafından tercih edilen, çoğunlukla rekabet içeren fiziksel hareketlerin tümüdür (Heper, Koca, Ertan, Kale, Terek, Karabudak ve Ertan, 2012). Aynı zamanda spor, sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınma da önemli bir yeri olan, insanın fizyolojik ve psikolojik sağlığını geliştiren, karakter oluşumuna katkıda bulunarak kişilik gelişimini

sağlayan, kişinin mücadele azmini arttırmakla birlikte belirli kurallara göre, mücadele ederek rekabet içeren, heyecanlandıran, yarışmada başarılı olma amacıyla yapılan faaliyetlerdir (Yetim, 2000).

Alanyazında yapılan araştırmalarda sporun çocukların gelişimine olumlu bir katkı sağladığı görülmektedir. Durualp ve Aral (2010), oyun gibi fiziksel hareket içeren etkinliklerin, çocuklar da sosyal becerileri üzerinde oluşan tesirini incelemiş ve oyun içerikli sosyal beceri eğitimine dahil edilen deney grubunda bulunan çocukların sosyal uyumlarının daha yüksek olduğunu belirtmiş, Findlay (2006), spora katılan çocuklarda spora katılımın, daha yüksek olumlu etki, sosyal yetenekleri ve mutlu olma durumları da dâhil birçok beceriyi etkilediği sonucuna ulaşmış, spora katılan çekingen, utangaç çocukların da sosyal kaygılarında bir düşüş olduğunu saptamıştır. Salar, Hekim ve Tokgöz (2012)'ün yaptığı araştırmaya göre ise, spor yapan 15-18 yaş grubunda çocukların, kendine güveni yüksek, sakin, toplumla uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı Yozgat ili Merkez ilçede pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolünün ortaya konulmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Ev ortamından okul pansiyonuna geçiş sürecinde hayatınızda neler değişti?
- Ailenizden ayrı yaşama sürecine alışabildiniz mi?
- Yaşadığınız bu değişikliklere uyum sürecinde, karşılaştığınız problemler nelerdir?
- Pansiyonda yaşadığınız en önemli uyum probleminiz nedir?
- Katıldığınız sportif etkinlikler nelerdir?
- Sportif aktivitelere katılınca ne hissediyorsunuz?
- Pansiyonun ve okulun fiziki yapısı sportif etkinlikleri yapmanız açısından ne derece uygundur?
- Sizece pansiyona uyum dönemi ile başarı arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Pansiyona olan uyumunuzda sportif etkinliklerin rolü oldu mu?
- Sportif etkinliklere katılımınız akademik başarılarınızı nasıl etkiledi?

1.3. Araştırmanın Önemi

Çoğu ailelerinden ilk defa ayrılıp farklı bir yerde, tanımadığı insanlarla okul pansiyonlarında kalarak lise öğrenimine devam edecek olan öğrencilerin, hayatını dengelemede, sosyal uyumda, sosyalleşmede bazı zorluklar yaşadığı görülmektedir. Bu zorlukların üstesinden gelebilmesi için öğrencilerin sosyal uyumunun iyi olması gerekmektedir.

Toplumsal uyumu kolayca sağlayan kişilerin, toplum içerisinde aktif rol alan, bireysel ve toplumsal alanda fazla çatışmaya girmeden karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilen, özgüveni yüksek, yaratıcı özelliklere sahip olan kişiler olduğu belirtilmektedir (Cerik, 2002). Bu özelliklerin kazanılmasında alanyazında ki araştırmalara bakıldığında, sporun insanların gelişimini her anlamda pozitif yönde etkilediği ve toplum içinde kişilerin sosyal uyumunda önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Çünkü spor bireylerin bedenlen, ruhen zinde tutarak sağlıklarını güvence altına almakta ve bireyin toplumsal uyumunu sağlamada, etkin bir rol oynamaktadır. (Balcıoğlu, 2003). Çocuklar hayatında ne kadar erken yaşlarda sporla ilgilenmeye başlarsa, kişilik gelişiminde de daha kısa sürede pozitif anlamda etkilenmektedir. Onun için erken yaşta sportif faaliyetlere katılımlarının sağlanması, çocukların gelişiminde önem arz etmektedir.

Çocukların sportif faaliyetlere katılmasıyla, takımın bir parçası olarak, etkin bir şekilde katılmaları; kurallara uyarak faaliyet içerisinde üzerine düşen sorumluluğu yerine getirme, takım arkadaşlarıyla yardımlaşma, koordine içerisinde birlikte çalışma ve karşı ekip üyelerinin haklarına saygı duyma gibi duygusal ve sosyal becerilerin geliştirilmesini etkilemektedir (Güven, 2006). Bu bilgiler ışığında pansiyonlu okullarda yapılacak olan sportif etkinliklerin, öğrencilerin bireysel özelliklerinin sağlıklı bir ortamda gelişeceği, öğrencilerin birbirini tanımada ve kaynaşmasında önemli bir rol oynayacağı, öğrencilerin yatılı ortaöğretim okullarına uyumunun kolaylaşacağı, böylece öğrencilerin daha başarılı ve mutlu bireyler olacağı görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının öğrenciler için düzenlemiş olduğu pansiyon uyum programlarında, sportif etkinliklere de yer vermesinin öğrencilerin okula ve pansiyona uyumunu kolaylaştıracağı öngörülmektedir.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmaya başlamadan önce, araştırmacı tarafından bazı varsayımlar yapılmıştır. Bu varsayımlar aşağıda ifade edilmiştir:

Örneklem grubu evreni temsil edecek niteliktedir.

- * Veri toplama araçları araştırmanın amacını gerçekleştirebilecek niteliktedir.
- * Katılımcılar veri toplama araçlarını içtenlikle ve uygun şekilde cevaplandırmıştır.

1.5. Sınırlıklar

1. Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi, Yozgat ili merkezinde bulunan 1 pansiyonlu ortaöğretim okulunda kalmakta olan 30 öğrenci görüşüyle sınırlıdır.

2. Araştırma kapsamında görüşlerine başvurulan öğrencilerin gerçek isimleri kullanılmamıştır. Görüşüşme yapılan öğrenciler katılımcı olarak adlandırılmıştır. Katılımcılara birden otuza kadar numara verilmiştir.

1.6. Tanımlar

Pansiyon: Okullarda yatılı olarak öğrenim gören öğrencilerin barınma, beslenme, etüt ve diğer sosyal ihtiyaçlarının karşılandığı yer pansiyon olarak tanımlanmıştır (MEB, 2016).

Spor: Bedeni veya zihni geliştirmek amacıyla kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen, bazı kurallara göre uygulanan hareketlerin tümü (TDK, 2020).

Sosyalleşme: İçinde yetiştiği sosyal sistemin bir üyesi olarak insanın, karşılaşabileceği çeşitli durumlarda o sosyal sisteme özgü becerileri, tutum ve davranışları, değerleri öğrenip ona göre hareket etmesini ifade etmektedir (Bakıroğlu, 2013).

Sosyal Uyum: "Toplumda prestij kazanma ve statü sahibi olma gereksinimlerinin karşılanması olarak tanımlanmaktadır" (Köksal, 2000).

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Sosyalleşme Kavramı

İnsanoğlunun var olmasından bu yana, yaşam döngüsünün devam ettiği her dönemde sosyalleşmenin yaşandığı ve insan hayatında önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Alanyazına bakıldığında zaman zaman bazı araştırmacıların sosyalleşme kavramını şu ifadelerle tanımlamışlardır. “Sosyalleşme bireyin, içinde yaşadığı toplumun normlarını, değerlerini, kendisinden beklenen rolleri, tutumları ve davranış yapılarını, toplumsal etkileşim için gerekli becerileri, benlik ve kimlik duygusunu kazanma, içinde yaşadığı kültürü içselleştirme sürecidir” (Özdemir, Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu, 2012). Bireyin yaşadığı ortamın sosyal ve kültürel yapısının, niteliğinin, bireyin kimliğinin ve karakterinin şekillenmesinde önemli bir rolü olacağı görülmektedir. Toplum bilim (sosyoloji) açısından bakıldığında sosyalleşme, toplumun değerler sisteminin ve ideallerinin bireye aktarılması, özellikle sosyal hayatta oynayacağı “rollerin” ona öğretilmesi sürecidir. Sosyalleşme yoluyla, bireyin grup normlarını öğrenip bunlara uyması, böylelikle sosyal düzenin korunması sağlanır (Memduhoğlu, 2008).

Sosyalleşme, toplumda bulunan diğer bireylerle yaşamayı öğrenerek toplumun bir parçası, bir ferdi olma sürecidir. Bu süreç içinde birey, diğer insanlarla etkileşim ve iletişim yoluyla kendine ait olan toplumsal davranışları ve değerleri geliştirir (Dönmez, 2013). Sosyalleşme, insanın her yönden kendini geliştirmesini sağlayan, kişiyi yalnızlıktan kurtaran bir durum olarak değerlendirilebilir. Aynı zamanda sosyalleşme toplumsal yaşamın içinde insanların, ne kadar etkili ve önemli bir üyesi olduğu durumunu inceler (Güney, 2000). İnsan yaşamı boyunca karşılaştığı yeni durumlar karşısında yeni sosyal roller öğrenir, her girdiği yeni grup içerisinde yeni kazanımlar elde eder ve bu değişimler bir sosyalleşme sayılabilir; bu bakımdan sosyalleşme insanın hayatı boyunca devam eden bir süreç olarak ifade edilir (Ergün,1994). Bu yönüyle sosyalleşme bireyi, çevresindeki modellerin, simgelerin, beklentilerin ve duyguların öğrenilmesine yetenekliliği yönünde ele alır (Tezcan, 1984).

Sosyalleşme, bireyin bir sosyal gruba katılması olgusudur. Birey bir gruba girerken o grupta geçerli olan sosyal normları, o grup içinde girişte ve ilerde alacağı rolleri, ulaşacağı sosyal mevkileri, bu rol ve yerlerin kendisinden beklediği davranış,

beceri ve yetenekleri, grubun kültürünü oluşturan değerleri, inançları öğrenip benimsemek durumundadır (Ergün, 1994). Kişinin bu özellikleri kazanmasıyla, toplumla kendi arasında ki güçlü ve dengeli olan ilişkisinin niteliği de belirlenmektedir. Toplumla insan arasında ki bu bağ ne kadar olumlu kurulur ise kişide bu ölçüde yaşam doygunluğuna ulaşabilecek ve buna bağlı olarak da kişinin mutlu, huzurlu bir yaşantısının olabileceği düşünülmektedir.

Sosyalleşme, insanların içinde bulunduğu topluma ait olan, inanç, kültür, davranış ve normlarını, kısaca bütün yaşam değerlerini kazanma sürecidir. Sosyalleşme sayesinde insan, toplumun ortaya koyduğu tavır ve hareket modellerini, kuralları, davranışları, değerleri, düşünme ve yaşayış biçimlerini öğrenmektedir. Böylece sosyalleşme, kişinin sosyal hayatta toplumla bütünleşmesini ve içinde bulunduğu topluma uyum sağlamasında etkin bir rol alan bir mekanizmadır (Yetim, 2000).

Öğrenmenin sürekli olduğu sosyalleşme sürecinde, toplumda sosyal düzenin korunması için bireyin grup normlarını öğrenip bunlara uyması gerekmektedir. Örgüte yeni katılan bireylerin sağlıklı bir örgütsel sosyalleşme sürecine girmesi; başarılı bir kariyere ulaşmak ve hayatta mutlu olmak için kendi özellikleri ile tercih ettiği işler arasında bir uyuma olması, işlerine ve iş ortamlarına kolayca uyum sağlayabilmesi, işlerinde sürekli üretmek, yeterli bir yaşam doyumuna ulaşması açısından önemlidir (Memduhoğlu, 2008). Bu süreci olumlu bir şekilde gerçekleştirebilen birey toplumda değer yargıları, sosyal rolleri, çevreyi, kültürü, insanları tanıyarak, aynı zamanda topluma uyum sağlamayı da öğrenmektedir (Özer, 2011).

Bu ifadeler çerçevesinde sosyalleşmenin özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır:

- Sosyalleşme bireyin dünyaya geldiği ilk gün itibari ile başlar.
- Sosyalleşme, insanların bulunduğu toplum içinde sürekli devam eden bir süreçtir.
- Sosyalleşme insanların birbiriyle karşılıklı etkileşim içinde oluşan çift yönlü gerçekleşebilen bir süreçtir.
- Sosyalleşme insanın hayatı boyunca devam eder.

Sonuç olarak, ‘‘sosyalleşme, insanın doğal benliğinden sıyrılıp yüksek bir özgürlük kavramını kabulüyle, kimliğini oluşturma ve toplumla etkileşimde bulunarak bu bütünün bir parçası haline gelme sürecidir’’ (Bakıroğlu, 2013). İnsanın, bu süreçte

yaşadığı ve edindiği tecrübeler, ulaşmak istediği hedeflerini, yaşantısını, toplumda bulunan konumunu direk olarak etkilemektedir.

2.2. Sosyalleşme Süreci

Sosyalleşme süreci, ferдин doğuştan itibaren toplum içinde bir yer edinerek ait olduğu çevrenin üyeliğini kazanmasında geçirdiği dönemleri kapsamaktadır. Aile, ferдин sosyalleşmesinde ilk adım attığı yerdir. Aile müessesesi ferde bazı davranış şekillerini, toplumun değer yargılarını, gelenek göreneklerini kazandırmaktadır. Aileden kazanılarak temel oluşturan sosyal davranışlara, ferдин okul, iş yeri ve diğer katıldığı sosyal faaliyetler, ferдин sosyalleşmesine yardımcı olur. Fertte sağlam bir şahsiyetin kazanılması, sosyalleşme süreci içerisinde öğrendiği örf, adet, ahlak, ilim, milli şuurun kazanılmasına bağlıdır (Güven, 1998).

Milli şuuru sahip sağlıklı bir karakter oluşumunda, sosyalleştirici kişiler ve sosyalleştirmenin gerçekleşeceği uygun ortamlarda çocuklara ve gençlere öğretilip içselleştirilmek istenen toplumsal ve kültürel değerler, kurallar çerçevesinde kazandırılan davranışlar bir "sosyal ilişkiler ağı" içinde, uygun bir ortamda, anlayış ve etkileşim içinde oluşan sağlam bir zeminde kazandırılır (Ergün, 1994). Sosyalleşme süreci; bir bireye başkalarıyla olan ilişkileri aracılığıyla, iyi-kötü, doğru-yanlış gibi toplumun yargı ölçütlerinin, diğer tüm değer ve normların, toplumca kabul edilebilir tutum ve alışkanlıkların, becerilerin iletilmesini kapsayan bir süreçtir (Tolan, 1987). Bu süreçte aile, çevre, toplumla olan ilişkileri bireyin kişilik gelişimini, karakterini, öz benliğini de şekillenmektedir.

Sosyalleşme kademe kademe oluşan bir süreçtir. Özellikle doğum ile çocukluk dönemi arasında geçen zamanda küçük bir sosyal dünyada gerçekleşir. Basit ve küçük olan sosyal dünya, etkileşim içinde olan bebeğin yeni öğrendiği bilgilerle gerekli ayrımları yapabilmesini, yeni öğrendiklerini sağlam temellere oturtmasını sağlayarak güvenli bir ortamda sosyalleşme süreci içinde yaşamını sürdürmesini sağlamaktadır. Bu arada çocuk, içsel dünyasında ki yeni oluşumların da farkına varır. İçinde yer aldığı sosyal sistem yavaş yavaş genişlerken, daha fazla objeler tanıyarak bunları öğrenen çocuk hayatında oynaması gereken rolleri ve etkileşimde bulunacağı diğer bireylerden de öğreneceği rolleri içselleştirmesi beklenir. Rollerin içselleştirilip kalıcı hale gelmesi, aynı zamanda kişiliğin gelişmesi demektir (Dönmez, 2013). Kişiliğin gelişmesiyle

toplumda ki rolünü iyice kavrayan birey, sosyalleşme sürecinde kendi yeteneklerinin, özelliklerinin farkına varır.

2.3. Sosyalleşme Sürecini Etkileyen Faktörler

Bir sosyal olgu olan sosyalleşme süreci, bireyin doğuşundan itibaren başlayıp toplum üyeliğini kazanmasına kadar geçirdiği dönemlerin bütünüdür (Erkal ve Ark., 1998).

Bu dönemlerden geçerek sosyalleşme sürecinde yetişen bireyin toplumda diğer bireylerle olan benzerliklerinin yanı sıra farklılıklarının da olduğu, kişileri bir örnek biçimlere sokmaktan çok, onları kişilikleriyle uyuşan, toplumun bir işlevi durumuna getirmeyi amaçlayan toplumsal süreçlerden biri olarak görülmektedir (Tolan, Esen, ve Batmaz, 1991). Sosyalleşme olayında bireyi değerlendirmede, kabul etmede karar verici en yetkili birim, hiç şüphesiz toplumdur. Toplum bireyi kabul ettiği değerler çerçevesinde yönlendiren sosyalleşme kaynağıdır. Fakat toplumun kendisi de hisedilen gücü de soyuttur. Fertler ve fertlerin bir araya gelerek oluşturduğu kurumlar toplumu temsil ederler. Bu kurumlarda bulunan kişilerle ilişkiye giren bir fert, sosyalleşme sürecine dahil olarak toplumun soyut kanun ve kaidelerine ulaşır. Fert başkalarının haklarının farkına varıp onları tanıırken, başkaları da onun hak ve beklentilerini anlamış olur (Akyüz, 1991).

Farklı kurumların ve farklı grupların oluşturduğu çeşitli sosyal çevrelerde, çok sayıda insanla, birçok farklı yolla sosyalleşme süreci kazanılır. Aile bireyleri, arkadaşlar grupları, okulda bulunan öğretmenler, oyun ve ya takım arkadaşları, iş arkadaşları, sevgililer, antrenörler, eşler vb. farklı çevrelerde bu sürece katkı sağlarlar. Etkili bir sosyalleşmenin gerçekleşmesini sağlayan bu faktörler toplumun sahip olduğu kültürün nesilden nesile aktarılmasında önemli ve sorumlu olan organizasyonlardır (Yetim, 2000). Bu süreç, toplumu oluşturan aile, arkadaş grubu , çevre içinde yaşantı ve davranışa dair bir çok kuralı içerir. Birey bu süreç içerisinde, bir taraftan temel yaşam döngüsünü devam ettirirken bir taraftanda karşılıklı etkileşim ve iletişim içerisine girdiği sosyal çevreye hazırlanır. Sosyal çevre ve kendisi arasında bir denge kurarak belirli bir kişilik kazanmaya çalışarak yaşamını sürdüren birey, topluma uyum sağlamaya ve içinde bulunduğu topluma adapte olmaya çalışır (Coşgun, 2012). Sosyalleşme sürecinde, amaçlı yada amaçsız, bilinçli yada bilinçsiz olarak yüz yüze

bir arada bulunduğu aile, okul, arkadaşlar ve kullandığı kitle iletişim araçları bireyin en önemli sosyalleşme faktörleri olarak kabul edilmektedir (Özkalp, 1994). Bu faktörler kişinin sosyal gelişiminde toplum içinde kişilik kazanmasında önemli rolü olan sosyalleşme araçlarıdır.

2.3.1. Aile

Toplumsal bir varlık olan insanın yaşamını sağlıklı bir biçimde idame ettirebilmesi için belirli düzen ve disipline sahip olan bir toplumsallaşma sürecinden geçmesi gerekmektedir. Bu sürecin ilk başladığı yer aile müessesesidir (Aydın, 2000). Aile insanın neslinin devamını sağlayan, ilk sosyalleşmenin başladığı, sahip olduğu maddi manevi, kültürel değerleri kuşaktan kuşağa aktaran, toplumun en küçük yapı taşıdır. Aynı zamanda aile biyolojik, psikolojik, toplumsal, ekonomik, hukuksal ve benzeri özelliklere sahip olan toplumsal bir kurumdur (Doğan, 1996).

Çocuğun anne baba ve kardeşleri arasında geçen münasebetleri sayesinde ve onlarla özleşmesi sayesinde sosyalleşme gerçekleşmektedir. Çocuk davranış kalıplarını ilk olarak orada görüp, bu kalıplardan da bilgi, duygu ve davranış yeteneklerine ulaşarak ilk defa orada öğrenerek bu özellikleri kazanır. Çocuk karakterinin özü ve dolayısıyla "sosyal kaderi" aile de uygulanan sosyalleştirme hedefleri, yöntemleri ve üsluplarıyla belirlenir (Ergün, 1994). Çocuğun sosyal kaderinin belirlendiğinin düşünüldüğü Türklerde aile, çok önem verilen, gelenek ve göreneklerini nesilden nesile aktararak toplumun öz değerlerinin kaybolmasına izin vermeyen, vazgeçilmeyen ve alternatif olmayan bir kurum olarak bilinmektedir (Erkal, Baloğlu ve Baloğlu, 1997).

Toplum için hayati bir önem arz eden ailenin en önemli görevi ise sevgi, saygı, iyilik kısaca insanlık için önemli olan bütün değerlerin kazandırıldığı bir ortamı sağlayarak, topluma yararlı bireyler yetiştirmektir. Aile çocuğun yaşamında maddi manevi ihtiyaçların karşılandığı en güvenli yerdir.

Toplumunu oluşturan aileler ne kadar sağlıklı ve sağlam temellere dayanırsa yetişen bireyler de o kadar sosyal ve topluma yararlı olacaklardır. Bir toplumun devamlılığı sağlayacak olan sağlıklı bireylerin yetişmesinde sevgi, saygı, şefkatin olduğu sıcak bir aile ortamının olması önemlidir. Çocuğun gelişim sürecinde zorunlu kalmadıkça ceza yöntemine başvurulmaması, önemli olan bir davranışın

geliştirilmesinde çocuğa, ceza vererek korkutmak yerine, ebeveynini üzmemek için doğru eylemi yapmasının önemli olduğunun farkettilerilerek kazandırılmasıdır (Yavuzer, 2000).

İnsan hayatında ilk sosyalleşmenin gerçekleşmeye başladığı en önemli kurum ailedir (Yetim, 2006). Çocuğun sosyalleşmesinde kullandığı ilk kaynak anne babadır. Çocuk anne babasını örnek alarak, bir taraftan sosyo kültürel değerleri ve tutumları, bir taraftanda özel bazı davranışları öğrenerek büyür (Eroğlu, 2000). Bireyin sağlıklı olarak büyüüp toplumsallaşması üzerinde ailenin rolü ve önemi çok fazladır. Bireyin doğru veya yanlış toplumsallaşmasında, içinde doğup büyüdüğü ailenin türü, ailede yaşayan fert sayısı, aileninin sosyal, ekonomik durumu, ailenin kültürel tercihleri, anne babanın yaşam tarzı, mesleği, yaşanan mekanın fiziki özellikleri gibi faktörler bu süreçte önemli rol almaktadır (Aytan, 2010).

2.3.2. Okul

Okul, toplumun eğitim ve öğrenim gereksinimlerinin karşılanması için kurulan önemli bir toplumsal birimdir. Okul, yüzyıllar süren bir süreç içerisinde kendini yenileyerek sürekli devam eden bir gelişim sonucunda ortaya çıkmış eğitim kurumları olarak ifade edilmektedir (Başaran, 1987). Resmi ve örgütlü bir yapıya sahip olan eğitim kurumları, aileden sonra sosyalleşmenin gerçekleştiği önemli bir birimdir (Yetim, 2006). İlk olarak ailede başlayan sosyalleşme , eğitim kurumları ve etkileşim içinde bulunulan diğer fiziki çevrelerde devam eder. Çocuğun belirlenen amaçlar doğrultusunda planlı bir şekilde sosyalleşmesini sağlayan ilk organizasyon, okuldur (Kılıçgil, 1998). Aileden öğrendiği temel davranış bilgileri ile bireyin dışarı adım atıp ilk karşılaştığı sistemli ve planlı bir eğitimi amaçlayan okul, aynı zamanda aynı imkanlara sahip olarak yetişmeyen, ailenin bazı nedenlerden dolayı eksik bırakabildiği sosyalleşme faaliyetini tamamlamaya çalıştığı sosyal bir kurumdur. Bu sayede saf kabiliyetlerin ortaya çıkarıldığı bireyle toplumsal ilgi ve ihtiyaç arasında bir köprü oluşturan eğitim kurumu, ailelerden gelen sosyal eşitsizlikleri de azaltmaya, mümkün olduğunca minimum düzeye indirerek ortadan kaldırmaya çalışmaktadır (Akyüz, 1991).

Bu saf kabiliyetlerin bulunup topluma kazandırılma sürecinde en önemli görev ve sorumluluk, eğitim neferi olan öğretmenlere düşmektedir (Yetim, 2006). Öğretmen,

bir toplumun devamlılığını sağlayabilecek olan bireyleri yetiştirerek toplumun gelişip şekillenmesinde ve geleceğin sağlam bir yapıda oluşturulmasında önemli bir görev üstlenmektedir (Köse ve Demir, 2014). Davranış ve yaşantılarıyla öğrencilerin rol model olarak gördüğü en çarpıcı örnek öğretmenler olabilir. Öğretmenler öğrencilerine bilgi ve beceri aktaran, gelişimini yakından takip ederek onlara rehber olan profesyonel sosyalleştiricilerdir (Yetim, 2006).

Resmi bir öğrenme kurumu olan okulun amacı, çocuklara belirlenen bir süreçte sadece eğitimin sonunda diploma vermekten ziyade, onların bilgi ve kültürlerini arttırarak, sosyal sistemin dışında kalmasını engellemeye çalışan, her türlü sportif, sanatsal, kültürel ve rekreasyon etkinliklerine zemin hazırlayarak çok yönlü gelişimin gerçekleştirildiği ve organizasyonun yapıldığı sosyal bir kurumdur (Kılıcıgil, 1998; Öztürk, 2004).

2.3.3. Arkadaş grupları

Birey belirli bir yaşa geldiği zaman, ailesinin dışında belli bir çevre içinde bir ortamda arkadaş gruplarıyla iletişim içine girer ve farklı insanlar tanır. Tanıdığı arkadaş grupları ve bulunduğu ortam belki bireyin yaşamında bir dönüm noktası olacaktır. Bir çocuğun yaşamı, bu ilk çevrede süreceği gibi başarısı ve buna göre toplumda ki konumunu bu çevre tayin edecektir. Çünkü genç bulunduğu ortamın sosyo kültürel değerleriyle yoğrulacak, çevresinden görüp öğrendikleriyle ailede kazandığı temel bilgileri sentezleyerek, bu ortam ona hayatı tanımada bazı ölçüler verecek; öğrendiği bu ölçülere göre, kendine model olabilecek kişilere göre davranışlarını şekillendirerek bu ölçüler ışığında ilerleyeceği yol haritasını çizecektir (Akdeniz, 1994).

Çocuk, bulunduğu çevrede arkadaşlarıyla bulunduğu ilişkiler sonucunda paylaşma, mücadele, tartışma, kavga etme, büyükleriyle olan ilişkileri, sevmeye, sevilmeye, yardımlaşma, hoşgörü, birlikte olma, başkalarına tahammül etme gibi bir çok şeyi öğrenir (Hazar, 1996). Okul çağında ise arkadaşları, belirli bir güce sahip olan otoriteyle nasıl baş edilebileceği, okul içinde ve dışında ki hareketleri, karşı cinsle nasıl sağlıklı bir iletişim kurulabileceğini öğreten çok önemli gruplardır (Yetim, 2006). Etkileşim içine girilen farklı arkadaşlık grupları, insanın sosyal görüş ufkunu geliştirirken aynı zamanda insana çok yönlü bir kimlik kazandırır. Arkadaşlık grubu

sosyalleşme sürecinde bireyin yeni duyguları öğrenmesi, yeni davranışları ve bilgileri kazanması noktasında bir imkan sunar (Dodurgalı, 2000).

2.3.4. Kitle iletişim araçları

Sosyal varlık olan insan, konuşma düşünme gibi özellikleriyle diğer canlılardan ayrılmaktadır. Onu az da olsa diğer canlılardan ayıran diğer bir özellik toplu halde yaşama ihtiyacı duymasıdır. Bu duyulan ihtiyaç sonucunda insan diğer insanlarla ilişki içine girerek yaşamlarını daha anlamlı hale getirmektedir. Bu ilişkiyi kurmanın en kolay ve temel yolu ise iletişimdir (Işık, 2012). İletişim insanların arasında ki bilgi alış verişini mümkün kılarak, bu sayede bilgi toplum genelinde yaygınlaşarak toplumsal hale gelebilmektedir. Onun için iletişimin, toplumda bulunan insanlara bilginin aktarılması sürecinde büyük rolü ve önemi bulunmaktadır (Arklan ve Taşdemir, 2008). Yaşamımızda, televizyon, radyo, telefon, bilgisayar, internet, posta, faks, gazete, önemli kitle iletişim araçları olarak kullanılmaktadır. Toplumun büyük bir kesmi tarafından kullanılan kitle iletişim araçları sayesinde bilgi çok hızlı bir şekilde dolaşmakta ve yayılmaktadır. Bu özelliği ile kitle iletişim araçları dünyayı küresel bir köye dönüştürmüştür (Akay, 2006).

Özellikle günümüzde kullanılan, internet, twitter, watsup, facebook v.b. sosyal ağlar, görsel, işitsel, yazılı bilgilerin aynı anda takip edilmesini sağlamak ve bu da insanlar üzerinde daha kısa bir sürede olumlu veya olumsuz olarak sosyalleşmelerinde önemli bir iz bırakmaktadır.

Kitle iletişim araçları, insanın değer yargılarını, ideolojik düşüncelerini, hayata olan bakış açılarını önemli derecede etkileyerek değiştirmekte veya pekiştirerek sosyal yapısının şekillenmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü bütün kitle iletişim araçlarının ortak amacı, toplum içinde yaşayan insanların fikirlerini, düşüncelerini etkileyerek, belirli bir yapıya kavuşmasını sağlayarak ortak bir hedef doğrultusunda bir davranış biçimi kazandırmaktır (Yetim, 2006).

2.4. Sosyal Uyum

Sosyal bir varlık olarak tanımlanan insan ilişki içinde olduğu diğer insanlarla toplumsal hayatın içinde yer almakta; yaşamını devam ettirmektedir (Özer, 2011). Toplum içinde bir yer edinmek, kabul görmek, mutlu ve huzurlu olmak için birey

sosyal yaşantısında bir arada olduğu insanlarla uyum içinde yaşamak zorundadır. Kavramsal manada uyumu araştırmacılar şu şekilde tanımlamışlardır:

TDK (2020)'ya göre uyum sözcüğü “Bir bütünün parçaları arasında bulunan uygunluk, ahenk” veya “Toplumsal çevreye veya bir duruma uyma, uyum sağlama, intibak, entegrasyon” olarak tanımlanmaktadır. Köksal (2000) uyumu “bireyin kendisi ve çevresiyle iyi ilişkiler kurabilmesi ve kurduğu bu ilişkileri sürdürebilmesi” olarak tanımlamıştır. Avcı (2006), insanın sadece toplumun beklentilerine uygun davranması olarak değerlendirmeyi uygun bulmamıştır. Bireyin biyolojik, psikolojik ve toplumsal bir hayat içinde birbiriyle sürekli iletişim ve etkileşim içinde bulunarak, bunlar arasındaki düzenli ilişkiyi uyum olarak tanımlamaktadır. Kağıtçıbaşı (2008), toplumsal yaşamın bir zorunluluğu olarak gördüğü uyum davranışını, sosyal etki ve ortak öğrenme sonucunda ortaya çıkan, sosyal düzenliliğin ve sosyal yaşamın temelinde var olduğunu belirtmektedir.

Bu tanımdan yola çıkarak uyumun insanın kendi iç ve dış dünyasında ki yaşantısında meydana gelen bir süreç olduğunu düşünebiliriz. Birey bu süreç içerisinde sürekli bir değişme ve gelişme içerisindedir. Dolayısıyla birey bir yandan kendisinde meydana gelen sosyal, psikolojik, zihinsel ve fiziksel değişiklikleri kabullenerek bunlara uygun davranış ve tutumlar sergilemeli, bir yandan da çevresinde bulunan insanlarla olumlu ve sağlıklı ilişkiler kurabilmelidir. Uyumlu bireyi ifade edecek olursak, kendisi ve çevresiyle barışık olan, böylece yaşantısını her anlamda dengeli bir şekilde sürdürebilen kişi demektir. Uyum bir durum değildir. Uyum, davranışın tutarlılığını sağlamak için, alışma tepkilerini ortaya çıkaran güçlerin değiştiği bir süreçtir. Bu süreçte bilişsel, davranışsal ve duyuşsal süreçler sürekli olarak birbiriyle kompleks bir etkileşim içerisindedir (Aydın, 2012).

Doğumla birlikte başlayıp, yaşamın sonuna kadar bir gelişim gösteren uyumun oluşması ve devam etmesi için bireyin kendisiyle ve çevresiyle iyi ilişkiler içinde bulunması gerekmektedir (Köksal, 2000).

Fertler içinde yaşadığı toplumda bir çok davranışlarda bulunurken bir taraftan sosyalleşme içinde bulunurken, aynı zamanda bu süreçte sosyal uyumda sağlanır. Sosyal uyum kavramı işlevi ve içeriği yönünden, farklı disiplinlerce farklı açıdan değerlendirildiği için literatürde oldukça esnek ve geniş bir etkiye sahiptir (Ongan, 2013). Sosyal psikolojide, bireylerin üyelik tutum ve davranışları vurgulanmış, sosyal

uyum; “bireyleri buldukları gruplandırmalarda tutan güçler” olarak tanımlanmıştır (Friedkin, 2004). Sosyolojide, kamusal ve sivil yaşamın hem sonucu hem de nedeni olan bireyler arasındaki birbirine bağlılık derecesi olarak görülmektedir (Van der Meer ve Tolsma, 2014). Buna göre bağlılık, güven ve karşılıklılık normlarını kapsar ve sivil kuruluşlara katılımı gösterir.

Sosyal uyum ile ilgili yapılan açıklamalardan bir diğeri ise Secord ve Backman’ın tespit ettikleri gibi sosyal yapı ile ilgili olanıdır. Başka bir deyişle Inkeles-Levinson’un modal kişilik tipleri ve sosyokültürel sistem arasındaki uyum şeklidir (Aktaran: Sözen, 1991). Bernard’a (1999) göre ise toplumsal uyum kavramı, siyasi bir söylem olarak ortaya çıkmakta; ekonomik işbirliği ve kalkınma örgütlerince artan toplumsal eşitsizlikleri maskeleyen için kullanılmaktadır.

Sosyal uyum ile ilgili bazı alanlar ve açıklamaları Tablo 1.’de verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal uyum alanları

Alan	Tanım
Ortak değerler ve şehir kültürü	Ortak hedefler ve amaçları; ortak ahlaki prensipler ile politik kuruluşlar için destek ve politikaya katılım
Sosyal düzen ve sosyal kontrol	Fikir ayrılıkları ve nezaketsizliğin ortadan kalkması ile farklılığa saygı ve grup içi işbirliği
Sosyal dayanışma ve ekonomik eşitsizliğin azalması	Ekonomik ve sosyal gelişim uyumu, hizmetlere eşit ulaşım, sosyal yardımlaşmanın faydası, başkalarına gönüllü yardım etme
Sosyal ağlar ve sosyal sermaye	Aileler ve topluluklar içindeki sosyal etkileşimin yüksek oluşu, dernek faaliyetleri ve ortak problemlerin kolay çözülmesi

Kaynak: Forrest ve Kearns, 2001.

Görüldüğü gibi sosyal uyum her alanda olumlu bir nitelik olarak tanımlanmaktadır.

Ferdin sosyal yapı içinde ki uyumu, uyma davranışları; davranışın, sosyal

yapının ve kişiliklerin her an değişebilen karakterinden dolayı her zaman aynı özellikte ve nitelikte olmaz. Sosyal yapıda, kültürde oluşan değişimler uyma davranışlarıyla birlikte uyma sürecini de etkiler. Uyum; kültürel bütünleşmenin meydana geldiği dönemlerde (milli gelirde artış, refah seviyesinin yükselmesi, eğitim imkanlarının artması gibi...) olumlu bir gelişme olarak karşımıza çıkarken, kültürel çözülme dönemlerinde ise (anomi, çözülme, fert ve toplum menfaatlerinin çatışması gibi) olumsuz bir şekle bürünür (Sözen, 1991).

Bu bilgiler ışığında sosyal uyum, sosyal bir varlık olan insanın doğumundan ölümüne kadar geçirdiği sürede insanlarla sürekli bir ilişki halinde bulunarak hayatını idame ettirmesi ve karşılaştığı farklı durumlarda, bireyin iç ve dış dünyasında ki dengeleri gözeterek, toplum içinde ki rolünü belirlemesi olarak ifade edebiliriz.

2.5. Sosyal Uyum Boyutları

Hayatımızda sosyal uyum kavramı farklı boyutlarda karşımıza çıkmaktadır. Kearns ve Forrest'e, (2000) göre, sosyal uyumun kurucu boyutları şunlardır:

- Ortak değerler ve bir sivil kültür
- Sosyal düzen ve sosyal kontrol
- Sosyal dayanışma ve refah eşitsizliklerindeki azalma
- Sosyal ağlar ve sosyal sermaye
- Bölgesel aidiyet ve kimlik

Bu boyutlar, birbirleri üzerinde etkilere sahip oldukları için açıkça birbiriyle bağlantılıdır. Sosyal olarak uyumlu bir toplum; kültür ve değerler alanında, üyelerin ortak amaç ve hedefleri belirleyip destekleyen ve ortak bir ahlaki ilke ve davranış kurallarını paylaşımını sağlayan toplumdur.

Secord ve Backman, ferdin sosyal yapıya uyumunun şu üç yolla gerçekleştiğini belirtir (Aktaran: Sözen, 1991).

- Dahil etme yoluyla,
- Tasdik etme yoluyla,
- Karşılaştırma yoluyla.

Yukarıdaki ifadeden anlaşılacağı gibi kazanılmış davranışlar yani geçmişte

öğrenilmiş şeyler yeni durumlar için birer önbilgi niteliğindedir. Bu durum hem fertten beklenen davranışları hem de toplu davranışların mahiyetini ortaya koymaya yardımcı olur.

Van der Meer ve Tolsma, (2014) bağlılık olarak tanımladığı sosyal uyumu dört boyutta incelemiştir: formalite, mod, hedef ve coğrafi kapsam. Birincisi, sosyal ilişkilerin kurumsallaşma düzeyine dayanan resmi ve gayri resmi sosyal uyum arasındaki ayrımdır. İkincisi, bireyler arasındaki bağlılığın olumlu veya olumsuz en az iki biçimde oluşabileceğidir. Üçüncüsü, katılımcının bağlı olduğu kişi veya grupların niteliği. Son olarak, coğrafi kapsam, sosyal bağların bağlı olduğu coğrafi sınırları ifade eder. Birçok sosyal uyum biçimi komşuları, belediyeyi ve hatta ülke sınırlarını aşabilirken, diğerleri açıkça belirli coğrafi alanlarla (ör. komşularla temas, birinin belediyesindeki paylaşılan normların algılanması veya diğer vatandaşlara güven) sınırlıdır.

2.5.1. Sosyal uyumu etkileyen faktörler

Tomlinson (1982) sosyal uyumu etkileyen faktörlerle ilgili yaptığı çalışmasında çocuğun sosyal uyumunu etkileyen faktörleri üç kategoride toplamıştır. Bunlardan ilki, etnik azınlıktan gelen ve tek ebeveynli ailelerin çocuklarını içeren sosyo-ekonomik ve ailesel değişkenlerden kaynaklanmaktadır. İkincisi, eğitim süreci ve özellikle öğretmenlerin beklentileri ve okul müfredatı ile ilişkilidir. Diğer faktörler ise ergenlerin dil kazanımlarının güçlükleri ve kişinin kendine olan güven eksikliği gibi bireysel özellikleri ile ilişkilidir (Aktaran: Ergin ve Ermağan, 2011). Bu süreci sağlıklı bir şekilde sürdüren sosyal uyumu etkileyen faktörlerden olumlu olarak etkilenen bireyler, yaşantılarında da bu ölçüde pozitif yönde ilerleyeceklerdir. Toplumda kurallara uyan, karşılaştığı problemlere karşı çözüm üreten, karar verme noktasında kendine güvenen, kişilerarası ilişkiler, kendini kontrol etme ve yönetme gibi sosyal becerileri iyi olan çocukların hayatta başarılı olacağı ve bu özelliklere sahip olan kişinin çevreleriyle sosyal uyumu da yüksek olur (Yıldız ve Çetin, 2018). Bireyin birbiriyle ilişkili iç içe geçmiş olan, sürekli etkileşim halinde bulunan toplumsal, biyolojik, psikolojik bir yaşantısı olduğu için uyumu, yalnızca toplumsal çevrenin isteklerine, beklentilerine uygun olan tutum ve davranış geliştirme olarak düşünmemelidir. Bireyin hayatı tüm bunların düzenli bir ilişkiler sistemi içerisinde bir araya gelmesi ile oluşmaktadır (Avcı, 2006).

2.6. Spor Kavramı

Spor evrensel kültürün önemli bir parçası olup, dünyada din, dil, ırk ayrımı gözetmeden farklı özellikleri olan insanları birleştiren önemli bir vasıta olup dünya barışına katkı sağlayan bir etkinliktir. Çağımızda spor; fiziksel yararlarının yanında insanların psikolojik açıdan da sağlığını olumlu yönde etkileyen, sosyal ve moral kazanımlar sağlamak amacı ile yapılan hareketler topluluğu olarak da tanımlayabiliriz (Güler, 2006). Spor, hareketler, oyunlar, yarışmalar aracılığıyla, insanı fiziksel yönden aynı zamanda insan karakterini, egosunu, davranışların niteliğini, psişik yapısını belirleyen yeni bir bilim dalıdır (Güven, 2006). Aynı zamanda “bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma, üstün gelme ve gerçek anlamda başarı gücünün artırılması, kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalar” (Aracı, 1999). Spor insanın aynı anda stres, heyecan, çabuk karar verme, motivasyon, üzüntü, mutluluk gibi bir çok duyguyu aynı anda yaşayabildiği ve bunlarla baş etmeyi öğrendiği bir etkinliktir. Başka bir tanımda ise spor, kısa vadeli belirgin amacı olmayan ve belli kurallara göre, bireysel ya da ortaklaşa oyunlar şeklinde ortaya konan fiziksel hareketler bütünüdür (Armağan, 1981). Bir diğer tanımda ise sporun, belli kurallar içerisinde bireylerin hareket ihtiyaçlarını karşılayarak, onları eğlendiren, sosyalleştiren; kendi içinde rekabete dayalı fiziksel aktiviteler olduğu ifade edilmektedir (Heper vd., 2012).

Spor, bir takım fiziksel aktiviteler bütünü olmasının yanında insanlara kişisel ve sosyal kimlik hissi oluşmasında ve bir gruba ait olma duygusunu vererek bireyin sosyalleşmesini kolaylaştıran bir kavramı ifade eder (Küçük ve Koç, 2004).

Sporun genel olarak amacını özetleyecek olursak; toplumda bulunan bütün fertlerin spor yapmasına olanak sağlayarak, sağlıklı, mutlu, çalışkan, moral değerleri yüksek, dinamik, çağdaş bir toplum yaratarak, beden ve ruh sağlığı yerinde, yapıcı, üretken, erdemli, ahlaklı ve faziletli aynı zamanda topluma karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları yerine getirebilen nesiller yetiştirerek toplumun tüm fertlerini dinamik, zinde, yüksek moralli ve mutlu tutmaktır (Aytan, 2010).

2.7. Spor ve Sosyalleşme

Toplum içinde farklı rollerde bulunan fakat benzer amaçlar için yaşayan bireylerde sosyalleşmenin gerçekleşebilmesi için bireyin diğer insanlarla iletişimi ve etkileşimi sonrasında oluşan psiko-sosyal öğrenmenin de meydana gelmesi gerekmektedir. Birey bu süreçte farklı ortamlarda sosyal yaşama uyum sağlamayı etkin bir şekilde öğrenir. Bu öğrenimlerin gerçekleştiği ortamlardan biri de spor ortamlarıdır (Özdiñ, 2005).

Spor yoluyla bireylerin, gelenek görenekleri öğrenerek toplumu daha iyi tanmasını, kurallara uyma, iyiyi, kötüyü, doğruyu, yanlışını ayırt edebilmesi, başarı ve başarısızlığı kabullenerek başkalarına saygı göstermeyi, kendine güven duygusunun gelişmesi, sevinç ve üzüntü gibi duyguları hissederek yaşayabilmesi gibi bir çok özelliğı geliştirecektir (Yetim, 2000).

Spor, bireylerin zihinsel, fiziksel, sosyal, psikolojik olarak gelişimlerini sağlayan ve pozitif yönde bir çok etkisi olan bir aktivitedir. Spor aktiviteleri zamanla gelişip toplumsal hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bu gelişimler sonucunda artık spor sosyal karaktere sahip olan ve kitleleri peşinden sürükleyen bir faaliyete dönüşmüştür. Spor kendisine has sosyal bir karaktere sahip olup, doğrudan veya dolaylı olarak katılan her bireyin sosyalleşmesinde ve topluma yararlı bir kişi olarak kazandırılmasında çok önemli katkıları olmaktadır (Karakuş ve Küçük, 1999).

Sporun bireye önemli katkılarından ve işlevlerinden birisi bireyin bir gruba ait olma duygusunu aşılması ve geliştirmesidir. Sosyalleşme sürecinde aidiyet duygusunun önemli değerlerden birisi olduğu, sosyal bir varlık olan insanın hayatında aileye, topluma, millete mensup olma duygusunun oluşarak kişinin toplum içinde ki rolü, mevkisi belli bir statü kazanabilmesinde spor çok önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor alanında elde edilecek kazanımlar ve başarılar sayesinde bu duyguların çoğalarak devam edip bireylerin sosyalleşmesinde yardımcı olacaktır (Nirun ve Özönder, 1990). Sporun genel yapısı itibariyle kolektif bir etkinlik olduğu dikkate alındığı zaman, modern toplumlularda spor ile ilgilenen bireyler farklı insan grupları içine girerek onlarla sosyal ilişkiler yaşamaktadır. Bireyin spor içerisinde yaşadığı bu sosyal süreç, onun kendi dar kalıplarından oluşan dünyasından kurtularak başka kişilerin bulunduğu başka ortamlara ulaşmasını, inanç, düşünce, diyalog anlamında daha zengin kaynaklardan yararlanarak bir taraftan onlardan etkilenirken,

bir taraftan da onları etkilemesini sağlamaktadır (Çaha, 2000). Spor, toplum içinde çok önemli olan bir çok sosyal değer, sosyal normların oluşup sürekliliğini sağlamasında güçlü bir etkidir. Spor her insanın kendini ifade etmesine, kendi özelliklerinin farkına varmasına, fırsat vererek bireylerin sosyal, kültürel, psikolojik, fizyolojik yönden gelişmelerine katkı sağlar. Sosyalleşme birey ve toplum açısından farklı bir anlam taşır, toplum açısından kültürün kuşaktan kuşağa devrini ve bireyin, örgütlenmiş bir sosyal hayat içerisinde belirlenmiş normlara uymasını sağlar. Bu açıdan sosyalleşme bireyin benlik ve kişiliğini oluşturan temel etkenlerden biridir (Küçük ve Koç, 2004).

2.8. Spor ve Sosyal Uyum

Spor; insanların gelişimi üzerinde görülen olumlu özellikler içinde, kişilerin fiziksel aktivitelerde bulunarak hareket ihtiyaçlarını karşılayan, sosyalleşmesini kolaylaştıran, insanları eğlendirerek rahatlamasını sağlayan sonuçlar üretir (Yıldız ve Çetin, 2018). Spor aynı zamanda, günümüzde ki teknolojik kullanımın fazlalaşarak insanlarda oluşturduğu ataletin ortadan kalkmasını sağlayan bir alternatiftir. İnsanın fiziksel ve ruhsal yönden sınırlarını zorlayan bir faaliyettir. Böylece bireyin toplumsal kültürle kurduğu ilişkinin derinleşip olgunlaşarak, toplumla birlikte hareket etme bilincinin gelişmesini ve uyumunu gerçekleştiren bir mekanizmaya dönüşür (Özer, 2011).

Sportif aktiviteler çocukların temel gelişim becerilerini olumlu yönde etkiler. Aynı zamanda, özgüvenin gelişmesini ve sosyal kazanımlarını ortaya çıkartır. Belirlenmiş kurallarla yapılan sportif faaliyetlerde kazandığı ölçülülük hali çocuğun hayatını kolaylaştırarak ilişkilerinde uyumlu hareket etmesini sağlar. Bu yetenekleri yaşam biçimine uygulayabilen insanlar, daha disiplinli, sosyal yeterliliği yüksek olan, uyumlu bireylerdir. Bu uyuma erişen insanlar yaşadıkları toplumda aktif rol alacaklarından, çevrelerine faydalı ve uyumlu yaşam biçimini göstermiş olurlar. Böylece bireylerin ruh sağlığının istenen düzeye ulaşmasının önkoşulu olan sosyal uyum da sağlanmış olur (Özbey, 2006).

İçinde yaşadığımız toplumun temel özelliklerinin belirlenmesinde sporun çok önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Yapılan sosyolojik ve psikolojik araştırmalarda sporun toplumu ne denli etkilediği görülmektedir. Sporu sağlıklı yaşamın vazgeçilmezi olarak gören bireylerden oluşan toplumlarda yaşam kalitesinin de yüksek

olduğu düşünölmektedir.

Eğer bir toplum sağlıklı bireylerden oluşmussa birbirlerine karşı olan görev bilincini ortak karektere dönüştürürler. Bu dayanışma güven arttırıcı, üretmenin ve adil paylaşımın amaçlandığı, sosyal uyumun gerçekteğiği ideal bir toplum düzeyine ulaşır. Bireylere kazandırdığı sosyal değerlerin yanında ayrıca bedensel, zihinsel, ruhsal yönden de sağlıklı olabilmesinde sporun çok önemli etkisi bulunmaktadır (Güçlü ve Yentür, 2008).

Böylece spor yapan bireyler sporun sosyal amaçlarını kavrar ve benimser. Bu tür bireyler kendinin ve konumunun farkında olmasının yanında, çevresini nasıl algıladığı, idealleri noktasında bilinçli davranışlar sergiler. Kişi kapasitesinin farkına varıp toplumdaki yerini belirler. Her toplumda vazgeçilmez değerler vardır. Bu değerler; mensubiyet, farkına varılıp tanınma, sevilme, kabul görme olarak sıralanabilir. Bu değerler gözetildiği zaman topluma uyum daha sağlıklı olur (İmamoğlu, 1992).

Uyum anlamında bazı problemler yaşayan öğrencilerin, uyum problemlerinin azaltılarak ortadan kaldırılabilmesi için, öğrencilerin kendilerinin farkına varıp kendini rahat ve özgür bir şekilde ifade edebilecekleri, streslerini atabilecekleri ortamların oluşturulup sosyal, kültürel ve sportif yönden farklı etkinliklerin yapılabildiği tesislerin inşa edilmesi ve sayılarının yeterli hale getirilerek, öğrencilerin her zaman bu tür tesisleri kullanmaları onlar için cazip hale getirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca, liseye, üniversiteye yeni başlamış öğrencilerin uyumlarını sağlayıp arttırmak amacıyla, öğrencilere yönelik bilgilendirme ve uyum çalışmaları sağlanmalıdır (şahin ve Tunçel, 2008).

UNICEF, Türkiye ve ortakları, ergenlerin, özellikle de zor koşullarda yaşayan ergenlerin temel bilgi, yeteneklerini, ilgi ve tutumlarını geliştirerek, zihinsel, duygusal açıdan sağlıklı olmalarını sağlayarak kendilerini ilgilendiren alanlarda söz sahibi olabilmek için aktif bir şekilde katılmaları için gereken destek sağlanarak bu sayede, arkadaşlarıyla, aileleriyle ve içinde yaşadıkları toplumla iletişim kurmak için güvenli ve erişilebilir kanallara, önceliklerine ve görüşlerine duyarlı kurumlara ve çevrelere sahip oldukları zaman, sürdürülebilir sosyal bağlar kurma ihtimallerinin şanslarının ve Türkiye'nin istikrarına ve refahına katkı sağlayabileceklerini düşünmektedir (UNICEF, 2020).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ile verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel teknikler nitel boyutta ele alınarak incelenmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, temelde katılımcıların bakış açılarını yansıtmak ve analiz etmek amaçlandığı için nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırma, görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi yöntemlerle, olayların kendi doğal ortamında bütüncül ve gerçekçi bir şekilde ortaya çıkarılmasını amaçlayan araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından olgu bilim (fenomenoloji) araştırması olarak desenlemiştir. Fenomenoloji, “bilme biçim ya da yollarına ilişkin genel-geçer sayılılar göstermek suretiyle yaşanmış tecrübelerin derinlemesine anlaşılmasına katkı getirir” (Balcı, 2018). Bu çerçevede araştırma, pansiyonda kalan öğrencilerin, kendi yaşantı ve deneyimlerine dayalı olarak pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolüne ilişkin görüşlerini daha doğru bir şekilde ortaya koymayı sağlayacağı düşüncesiyle fenomenolojik desende yürütülmüştür.

3.2. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 akademik yılında Yozgat il merkezinde bulunan Şehitler Fen Lisesi Okulunda pansiyonunda kalan 201 öğrenci arasından gönüllülük esasına göre araştırmaya katılan 30 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bu örnekleme yönteminde ki temel anlayış önceden belirlenmiş ölçütleri karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada bahsedilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde, temel ölçüt olarak, çalışmaya katkı sağlayabilecek deneyimlere sahip olan, sportif etkinliklere katılan ölçütler kullanılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğrenciler Şehitler Fen Lisesi öğrencisi olup, öğrencilerin 7’si kız, 23’ü erkek, yaş ortalamaları yaklaşık 15.6’dır. Öğrencilerin 10’u 9.sınıf, 8’i 10.sınıf,

11'i 11.sınıf, 1'i 12.sınıfta okumaktadırlar.

3.3. Veri Toplama Araçları

Ortaöğretimde pansiyonda kalan öğrencilerin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolünü belirlemeye yönelik olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmadan önce çalışmayla ilgili literatür taraması yapılmış ve araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Pansiyonda kalan öğrencilere araştırmanın temel olgusu olan ‘sosyal uyum ve sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolü ’ ile ilgili açıklama yapılmış. Çalışmanın önemi ile ilgili bilgi verilmiştir. Öğrencilerin pansiyona geldiği ilk günden bu zamana kadar olan sürede sosyal uyum sürecinin nasıl ilerlediği, sportif etkinliklerin uyum sürecinde ne gibi etkilerinin olduğu noktasında ki deneyimlerini, yaşadıkları bu dönemi samimi duygularla gönüllü olarak açıklayıp açıklamayacakları sorulmuş olup, gönüllü olarak bu çalışmaya katılmak isteyen, sportif etkinliklerde bulunan öğrenciler belirlenmiştir. Öğrenciler, yaşadıkları olayları aktarmakta herhangi bir mahsuru olmadığını, bu çalışmaya katkı verecek olmanın kendilerini mutlu edeceğini ifade etmiştir. Hazırlanan görüşme formuyla tüm katılımcılarla görüşme yapılmadan önce soruların işlevselliğini ölçmek ve gerekli düzeltmeleri yapmak için çalışmaya katılacak 4 öğrenci ile ön görüşme yapılmış sorular öğrencilere yöneltilmiştir. Görüşme esnasında katılımcıların “Pansiyonda yaşadığınız uyum sorunlarıyla nasıl baş edilebilir ? bunun için öneriniz nelerdir?” ve “Yaşadığınız uyum sorunlarının nedenleri nelerdir? sorularını cevaplamakta zorlandıkları gözlemlenmiştir. Katılımcılar görüşme esnasında, ifade ettikleri uyum sorunlarını yaşamaya devam ettikleri ve bu problemleri çözmede bir öneri getiremedikleri görülmüştür. Bu sebeple bu 2 soru yarı yapılandırılmış görüşme formundan çıkarılarak asıl uygulamaya geçilmiştir. Elde edilen veriler ışığında görüşme formu hazırlanmış ve form eğitim bilimleri alanında uzman toplam iki öğretim üyesine incelettirilerek, onların görüş ve önerileri doğrultusunda son haline getirilmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, katılımcıların cinsiyet, yaş, sınıf, pansiyonda kalma süresini belirlemeyi amaçlayan dört olgusal soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise araştırmanın alt problemlerine ilişkin görüşleri ortaya koymayı amaçlayan açık uçlu on soru yer almaktadır:

- Ev ortamından okul pansiyonuna geçiş sürecinde hayatınızda neler değişti?

- Ailenizden ayrı yaşama sürecine alışabildiniz mi?
- Yaşadığınız bu değişikliklere uyum sürecinde, karşılaştığınız problemler nelerdir?
- Pansiyonda yaşadığınız en önemli uyum probleminiz nedir?
- Katıldığınız sportif etkinlikler nelerdir?
- Sportif aktivitelere katılınca ne hissediyorsunuz?
- Pansiyonun ve okulun fiziki yapısı sportif etkinlikleri yapmanız açısından ne derece uygundur?
- Sizce pansiyona uyum dönemi ile başarı arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Pansiyona olan uyumunuzda sportif etkinliklerin rolü oldu mu?
- Sportif etkinliklere katılımınız akademik başarılarınızı nasıl etkiledi?

Bu araştırmada da gençlerin duygu ve düşünceleri derinlemesine görüşmelerle onların kendi değerlendirmeleriyle yüz yüze alınmıştır. Öğrencilerin kimliklerinin güvenli bir ortamda belirlenmeyeceği çalışmanın başka bir amaçla kullanılmayacağı söylenerek katılımcıların düşüncelerini, deneyimlerini, içinden geldiği gibi rahatça açıklamaları için güvenli bir ortam oluşturulmuştur. Görüşmeler sırasında katılımcıların onayı ile ses kaydı alınmıştır. Görüşme süreleri 21 dakika ile 60 dakika arasında değişiklik göstermiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda toplanan veriler, betimsel ve içerik analizi olmak üzere iki şekilde çözümlenmektedir. Araştırma süreci sonunda elde edilen veriler betimsel ve içerik analizine tabi tutulurlar. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlana veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ile görüşmeler esnasında alınan ses kayıtları görüşmelerin ardından araştırmacı tarafından bilgisayar ortamında yazılı metine dönüştürülmüş ve içerik analizi yapılmıştır. Temel olarak birbiriyle ilişkili olan veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmiş ve bunlar okuyucunun anlayabileceği bir tarzda açıklanarak yorumlanmıştır.

Bu araştırmanın verilerinin içeriğinin analizinde dört aşamalı olan nitel içerik analizi tekniği kullanılmıştır. 1- ‘Verilerin kodlanması’ aşamasında elde edilen bilgiler incelenerek anlamca birbirine yakın olan bölümler tanımlayıcı isimler oluşturulmuş, 2- ‘Temaların bulunması’ aşamasında ilk aşamada ortaya çıkan kodlardan yola çıkarak verileri genel anlamda açıklayabilen temalar düzenlenmiştir. 3-‘Verilerin kodlara ve temalara göre organize edilmesi’ aşamasında veriler ve kodlar uygun temalar altında toplanır. 5-‘Bulguların yorumlanması’ aşamasında ayrıntılı biçimde tanımlanan ve sunulan bilgiler yorumlanmış ve bazı sonuçlar ortaya çıkarılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Görüşmenin hangi katılımcı ile yapıldığını tespit etmek için araştırmacı tarafından dipnot kullanılmıştır. Görüşme ifadeleri tırnak içerisinde verilmiş ve ifadenin bitiminde parantez alma () yapılarak parantez () içerisinde ifadelerin hangi katılımcıya ait olduğu saptanmıştır. Parantez () içinde katılımcının araştırmadaki sırası kısaltılarak verilmiştir. Ayrıca, katılımcılara ait bazı ifadeler araştırmacı tarafından bulgu ve yorumları desteklemek amacıyla doğrudan alıntı olarak, *italik biçimde*, araştırma raporuna alınmıştır. Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak için bazı stratejilerden yararlanılmıştır. Araştırmanın geçerlilik derecesini artırmak için başvuru stratejilerden biri uzun süreli görüşme ve etkileşim stratejisidir. Görüşme esnasında katılımcıların genelde görüşmenin başlangıç aşamasında araştırmacıdan etkilendiği, biraz çekinebildiği, görüşülen sürenin uzamasıyla birlikte katılımcının rahatladığı, ortama alıştığı, kendine olan güvenin arttığı bir ortamda birlikte katılımcılardan daha samimi ve sağlıklı veriler elde edilebileceği yönündeki görüşün ışığında, yapılan görüşmelerin süresi mümkün olduğunca uzun tutulmaya çalışılmış ve bu şekilde araştırmanın geçerliği artırılmak istenmiştir. Teyit stratejisi araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla bu araştırmada kullanılan diğer bir stratejidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Buna göre, toplanan veriler özetlenmiş ve katılımcılardan bunları teyit etmeleri istenmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla da veriler üç farklı uzman araştırmacı tarafından ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve üzerinde anlaşarak karar verilen temalar ve kodlar kullanılarak analiz yapılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde öncelikle öğrencilerin bazı özelliklerini tasvir etmek için demografik bulgular ortaya konmuştur. Sonra da öğrencilerin deneyimlerinden yola çıkarak; *Bireysel Faktörler*, *Olumsuz Durum*, *Psikolojik Faktörler*, *Fiziksel Faktörler* ve *Sosyal Faktörler* şeklinde kategorize edilen temalarla ilgili bulgulara yer verilmiş ve veriler yorumlanmıştır.

4.1. Demografik Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan 30 öğrencilerin; cinsiyet, yaş, sınıf, pansiyonda kalınan zaman, aileden ayrı yaşama sürecine alışma süresi, katılınan sportif etkinlikler, pansiyonun ve okulun sportif yönden fiziki yapısı hakkında bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların demografik ve diğer kişisel bilgileri

	Grup	N
Cinsiyet	Erkek	23
	Kadın	7
	Toplam	30
Yaş	14	4
	15	12
	16	7
	17	6
	18	1
	Toplam	30
Sınıf	9.sınıf	10
	10.sınıf	8
	11.sınıf	11
	12.sınıf	1
	Toplam	30
Pansiyonda Kalınan Zaman	5 ay	11
	15 ay	7
	25 ay	11
	35 ay	1
	Toplam	
	Aynı Gün	2
	1 Hafta	6
	2 Hafta	4

	1-2 Hafta	4
	1 Ay	4
	2 Ay	1
	1-2 Ay	1
Aileden Ayrı Yaşama Sürecine Alışma Süresi	2-3 Ay	2
	3-4 Ay	2
	6 Ay	1
	12 Ay	2
	18 Ay	1
	Toplam	30
	Futbol	27
	Basketbol	12
	Voleybol	17
Katılan Sporitif Etkinlikler	Masa Tenisi	17
	Futsal	2
	Satranç	2
	Badminton	1
	Açık Halı Saha	1
Pansiyonun ve Okulun Sporitif Yönden Fiziki Yapısı	Kapalı Spor Salonu	1
	Basketbol Sahası	2
	Masa Tenisi Masası	1

Araştırma 7 kadın ve 23 erkek öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 14-18 arasında değişmekte olup yaş ortalaması ise 15.6 'dır.

Bu bölümde öğrencilerin deneyimlerinden yola çıkarak, *Bireysel Faktörler*, *Olumsuz Durum*, *Psikolojik Faktörler*, *Fiziksel Faktörler* ve *Sosyal Faktörler* şeklinde kategorize edilen temalarla ilgili bulgulara yer verilmiş ve veriler yorumlanmıştır.

4.2. Bireysel Faktörler

Katılımcılara, “Ev ortamından okul pansiyonuna geçiş sürecinde hayatınızda neler değişti ?” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar dikkate alındığında katılımcıların bireysel olarak kişiliklerinde olumlu bir gelişme olduğu düşünülmektedir. Evden okul pansiyonuna geçiş sürecinde öğrencilerde hayatlarında neyin değiştiği sorusuna katılımcılarda en fazla değişimin sorumlulukları noktasında olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcıların evde aileleriyle beraber yaşıyorken aileleri tarafından sorumluluk verilmediğini, kendilerinin yapabileceği bir çok görevi ailelerinin yapıyor olması, pansiyonda yaşamayla birlikte kendi görevleri ve bu görevler dışında çamaşır yıkama,

ütü yapma gibi görevleri de yapmaları onların sorumluluk duygularını kazanmalarını sağladığını, şu düşüncelerle ifade etmişlerdir.

“Pansiyonda kalmaya başladığım zaman artık yalnızdım. Yanımda yatağımı yapacak, çamaşırlarımı yıkayacak, ütümü yapacak kimse yoktu artık. Annem babam, aileden kimse olmadığı için kendi görevlerimi kendim yapmaya başladım. Daha çok sorumluluk edindim. Odamı düzenlemek çamaşır yıkamak gibi sorumlulukları kendim yapmaya başladım. Ev ortamındayken sorumluluklarım azdı. Annem ve babam sorumluluklarımın büyük bir kısmını yerine getiriyordu. Sorumluluklarımı bizzat kendim yerine getirmem, yeni insanları tanımak, farklı karakterde ki insanları tanımak ev ortamından okul pansiyonuna geçişte bende meydana gelen en önemli değişim ve gelişimim oldu.” (K,1) “Kendi evimde sorumluluklarımı annem ve babam yapıyordu. Bu yönden evde çok rahattım. Yurtta kalmak benim tamamen hayatımı değiştirdi. Pansiyonda rahatım bozuldu. Sorumluluk almayı, hayatta kalmayı öğrendim. İlk zamanlarda sorumluluklarımı yerime getiriyor olmak bana çok zor geldi. Fakat artık sorumluluklarım farkına vardım.” (K,5) “Evdeyken annem beni kaldırırdı. Sabah kalktığı zaman, kıyafetlerim ütülenmiş, kahvaltım hazırlanmış, her şey eksiksiz olurdu. Fakat pansiyonda kalmaya başladığım zaman, sabah kendim kalkmam, eşyalarımı hazırlamam, kıyafetlerimi ütülemem, yemekhaneye inip kahvaltımı kendim almam gerekiyordu. Böylelikle sorumluluklarımı öğrenmeye başladım. Bir taraftan bunları yapmak zor gelse de bir taraftan geliştiğimi hayata karşı güçlendiğimi hissettim. ” (K,3) “Ailemle beraber yaşarken rahatıma düşkün, her şeyi ailemden bekleyen bir kişiliğim vardı. Pansiyonda kalmaya başladığım zaman yalnız kaldım. Kendimi zayıf ve güçsüz hissettim. Bundan dolayı bende sorumluluğumu yerine getirme çabası oluştu. Sorumluluklarım arttı.” (K,11) “Evde ailemle beraber yaşarken kendi dünyam çok farklıydı. Ekmek elden su gölden yaşayıp gidiyordum. Pansiyona geçince hayatım çok değişti. İçimden çoğu zaman çayımı getir anne, elmamı, portakalımı soy anne, eşyalarımı dolabıma yerleştir anne diyelim gelse de bunları diyemiyordum. Bunları yapacak tek kişi vardı oda bendim. Bu da benim sorumluluklarımla baş başa kalmamı sağladı.” (K,12) “Ailemle birlikte yaşarken kendimin hayatta yapmak zorunda olduğum şeylerle, pansiyonda kalmaya başladığım zamanda yapmak zorunda olduğum işlerimin daha fazla olduğunu anladım. Pansiyonda çamaşır yıkamak ve ütü yapmak zorunda kaldım. Pansiyonda kendi adıma yapmam gereken işlerin fazla olması beni aile ortamından pansiyon ortamına geçişte sorumluluklarımın artmasına sebep oldu.” (K,8)

Katılımcılara evde kalırken hiç görev verilmemesi ve bir katılımcının da kız

kardeşinin olması onların tamamen pasif olarak gelişmesini, sorumluluk duygusunun neredeyse hiç gelişmediğini gösteriyor. Katılımcılar yapması gereken tek görevin ders çalışmak olduğunu düşünüyor. Evde ki sorumluluk boyutunu katılımcılar şu şekilde ifade etmiştir.

“Evdeyken annem ve kız kardeşim olduğu için evde hiçbir sorumluluğum yok diyebilirim. Ailemin benden istediği ve beklediği ders çalışıp iyi bir okul kazanmamdı. Yatağımı toplamaz, her şeyi ailemden beklerdim. Sadece yaptığım tek iş dükkânda babama yardım etmektir. Pansiyonda kalmaya başladığımda yatağımı yapacak, meyvemiyi soyacak, çayımı getirecek kimse yoktu artık yanımda. Kendimle baş başa kaldım diyebilirim. Yurtta yalnız kalmaya başlayınca kendi başıma yapmam gereken sorumluluklarım olduğunu farkına vardım. Yatağımı kendim topladım. Portakalımı kendim soydum. Çayımı kendim aldım. Bu da beni sorumluluklarım olduğunu görmemi sağladı. Üniversite hayatında yalnız yaşayacağım için lisede pansiyonda kalmak üniversite hayatına alışmamda bir ön hazırlık oldu.” (K,2)

“Ailemle beraber kalırken çok rahattım. Her şeyi ailemden bekliyordum. Oturduğum yerden bütün işlerim yürüyordu. Yiyor, içiyor, geziyor, kendi adıma hiçbir şey düşünmüyordum. Sadece ders çalışıyor olmam ailemi mutlu ediyor, en önemli görevimin ders çalışmak olduğu, diğer görevlerimin nasıl olsa onlar tarafından gerçekleştirilmesi beni evde rahatlatıyordu. Pansiyonda kalmaya başladıktan sonra her şey değişti. Her şeyi kendim yapmaya başladım. Bu sayede sorumluluğun ne demek olduğunu zorda olsa öğrendim.” (K,23)

Katılımcının sorumluluklarını yerine getiren düzenli bir birey olması onun pansiyona geçişinde sorumluluk anlamında fazla zorlanmadığını ifade etmektedir.

“Ortaokulda okurken evde ailemle birlikte yaşıyordum. Düzenli bir insan olduğum için kendi işimi kendim yapardım. Anneme babama da yardımcı olurdu. Evdeyken anneme güvenip sorumluluklarımı yerine getirmediğim zamanlar olurdu. Ama pansiyonda iken böyle bir lüksüm olmadı. Buda benim daha çok sorumluluk almamı sağladı. Daha önceden sorumluluklarımı yerine getiren bir birey olduğum için bu anlamda çok zorlanmadım.” (K,6)

Katılımcının pansiyona geçmesiyle kendi yapması gereken görevlerinin farkına vardığı, oda arkadaşlarının sorumluluklarını yapmasına alışmada etkili olduğunu, kendi kararlarını kendisinin almaya başladığını şu şekilde belirtmiştir.

“Ailemin yanından ayrılıp pansiyona geçtiğim zaman odamı ve yuvamı paylaştığım bir sürü insan vardı. Ve burada herkesin üzerine düşen görevler var. Herkes o görevleri yerine getirirken sizin bir şey yapmadan durmanız olmuyor. Bu görevleri benden başka kimsenin yapamayacak olması, herkesin kendi görevlerini kendinin yapıyor olması pansiyonda ki oda arkadaşlarım görevlerimi yapmamda bana itici bir güç oldu. Bu da iş başa düştü deyimini doğruluyordu. Doğal olarak da pansiyonda yaşamakla beraber iş başa düştü demek sorumluluklarım ve ben demektir. Sorumluluklarımı yerine getiriyor olmak beni olgunlaştırdı ver kendi kararlarımı kendim almaya başladım.” (K,19)

Evden pansiyona geçince kendilerinin bir birey olduğunu, evde sorumluluk noktasında ailelerine güvenmeleri, pansiyona geçince zorunlulukların sorumluluklarını alma konusunda tetiklediğini ifade etmiştir.

“Evde de üzerime düşen görevler vardı. Ama yalnız olmamak, en ufak bir sorunda, bir işte bana yardım edecek birilerinin olması beni çok rahatlatıyordu. Fakat pansiyonda özellikle ilk başlarda çok yalnız kaldım. Bana yardım edecek kimse yoktu. İlk başlarda çok zorluk çektim. Bu da kendi işimi kendi yapmamı sağlayarak sorumluluklarımı arttırdı. Hayata attığım en ciddi adım diyebilirim. Yeni birey olma adına ailemden uzaklaşınca hayatınca bilincine vardım. Pansiyona alışmak zor oldu.”(K,21) “Pansiyonda kalmaya başlayınca ailemin benim için ne kadar değerli olduğunu anladım. Pansiyona geçince her şeyimi kendim yapmaya başladım. İlk 1 ay çok zorlandım. Çünkü bu düzene alışık değildim. Ama zorunluluklar sayesinde sorumluluklarımın farkına vardım. Bir birey olduğumun farkına vardım. Sorumluluklarımın farkına vardım. Kararlarımın benimsendiğinin farkına vardım” (K,22)

Katılımcınının evden pansiyona geçişiyle birlikte görevlerini kendi başına yapmaya başlamasıyla kendisinin bir birey olduğunun farkına vardığı, ona yardım edecek birisinin olmayışıyla beraber kendi ayakları üzerinde durmaya başladıklarını ifade etmektedir.

“Evde kaldığım zamanda annem ve babam hep yanımdaydı ve bana her zaman yardımcı oluyorlardı. Ailemden ayrılıp pansiyonda kalmaya başladığımda bir anda kendimi yapayalnız hissettim. Konuşup dertleşecek, bazı işlerde yardım isteyecek kimsem kalmadı. İlk bir hafta buna alışmak çok zor oldu. Yalnız başıma kalmam benim hayatla yüzleşmemi sağladı. Hayatımda kendi ayaklarım üzerinde durmaya başladığımı hissettim. Her şeyi kendim yapmaya başladım.

Bu sayede hayata karşı bireysel olarak güçlendim. Eve gittiğim zamanlarda ailem bendeki değişikliği fark etti.”(K,4) “Pansiyondan önce ki yaşantımda hayatta çok sosyal bir insan değildim. Ailemle beraber zamanımızı evde geçirir kendimle ilgili ihtiyacım olan şeyleri annem babam alırdı. Pansiyonda yaşamaya başladığım zaman öncelikle sosyal etkinlikleri, sosyal çevrem, etkileşim içine girdiğim insan sayısı arttı. Bir şeye ihtiyacım olduğu zaman, ihtiyaçlarımı belirleyip merkezde çarşıya gidip, alışverişimi kendim yapmaya başladım. Böylelikle kendi başıma bir şeyler yapmaya başladım. Kendi ayaklarım üzerinde durmaya başladım. Bu davranışlar benim için hayatımda olumlu değişikliklere vesile oldu.”(K,18)

Katılımcıların evde dağınık olduğu fakat pansiyona geldiği zaman toplu yaşanan yerlerde bazı kuralların olduğu ve bu kurallardan en önemlilerinden birinin düzen olduğunu anlamışlardır. Bu konuşmada toplu yaşanan yerde düzenin önemli olduğu ve katılımcının bunu ilk günden tecrübe ettiğini ifade etmektedir.

“Evde ailemle birlikte kalıyorken çok dağınık bir kişiydim. Kıyafetlerim evin her yerine dağılırdı. Çoraplarım bir yerde, pantolonum bir yerde, dolabım düzensiz, yatağım hep dağınık halde dururdu. Annem bana bu konuda pek bir şey söylemez, zamanının büyük çoğunluğunu arkamı toplamakla geçirirdi. Fakat pansiyona ilk geldiğim günün sabahı 1.teneffüs Pansiyondan sorumlu müdür yardımcısı beni nöbetçi öğrenciyle dersten çağırarak odamın dağınıklığı, eşyalarımın yerde olması, yatağımın yapılı olmamasından dolayı bana kızdı. Pansiyonda ilk fırçamı yemiş oldum. Sınıf arkadaşlarımda benim neden derste pansiyona gittiğimi anladıklarında onlara karşıda biraz utandım. Bir daha böyle bir olay yaşamamak için daha düzenli olmaya başladım. Sabah kalktığım zaman yatağımı topluyor, eşyalarımı katlayıp dolaba koyuyordum. Yaşadığım tecrübe bana düzenli olmayı öğretti. ”(K,7) “Ailemle beraber yaşıyorken fazla düzenli olduğumu söyleyemem. Evde yatış zamanım, yemek vakitlerim, ders çalışma zamanlarım her gün farklı zamanlarda olurdu. Bu nedenlerden de hayatımda belli bir düzen olmadı. Pansiyonda yaşamaya başladıktan sonra hayatım daha düzenli bir hale geldi. Yatış kalkış saatleri, yurda giriş ve çıkış saatleri, yemek saatleri, etüt saatleri, hepsinin belirli olan bir zaman çizelgesi vardı. Düzensiz bir hayattan düzenli bir hayata geçiş yaptım. ” (K,25)

Katılımcılar pansiyona geçişle birlikte disiplinli, kendi kararlarını kendisi veren, tercihlerini kendi belirleyen, kendi özelliklerini tanıyan bir bireye dönüştüğü, bu doğrultuda bir değişim, gelişim yaşadıklarını belirtmektedirler.

“Ailemle birlikte yaşıyorken rahatıma düşkündüm. Zamanı kullanma noktasında, yatmamda, kalkmamda, karar almada anne babama bağlı olan, onların yönetiminde hayatımı sürdüren bir hayat felsefem vardı. Buda beni tamamen aileme bağımlı yaşayan bir kişilik haline getirmişti. Hayat disiplini zayıf olan bir insandım. Pansiyona geçişimle birlikte akşam yatmada, sabah kalkmada, okula zamanında gitmede ilk başlarda zorluk yaşadım. Daha sonra buna alışmak zorunda kaldım. Ve bu da beni daha disiplinli hale getirdi. Artık beni yönlendirecek benim adıma kararlar alacak bir ailemde yoktu yanımda. Kendi kararlarımı kendim almaya başladım. Tercihlerimi ben belirlemeye başladım. ” (K,9) “Pansiyonda kalmaya başlamak benim için hayata attığım en ciddi adım diyebilirim. Yeni birey olma adına ailemden uzaklaşınca hayatında bilincine vardım. Bütün ihtiyaçlarımın ailemin karşılıyor olması, benim yerime her şeyi ailemin düşünüyor olması, zorlandığım anlarda ailemin hep yanımda olması benim hayatı tanımamı geciktirdi diyebilirim. Fakat pansiyonda kalmaya başlayınca kendi kararlarımı kendim vermeye başladım. Hayata attığım en önemli adım diyebilirim. Yeni birey olma adına ailemden uzaklaşınca hayatınca bilincine vardım. Pansiyona alışmak zor oldu. Zorlandığım zamanlarda bunu aşmak için kendim çabaladım. Bu da benim kendimi tanımamda en önemli adımlardan birisi oldu. ” (K,21)

Ailesinin katılımcıyı birey olarak görmemesi, koruyucu bir aile olması, katılımcının kararlarını çok dikkate almayıp, onun yerine düşündüğünü belirtmiş ve duygularını şu şekilde ifade etmektedir.

“Ailemle birlikte yaşıyorken biraz da yaşım itibariyle fikirlerim çok benimsenmez, benim biraz küçük olduğumu düşünüp ailem benim için çok koruyucu davranırdı. Ne zaman bir konuyla ilgili bir fikir söylesem beni dinlemez yine kendi bildiklerini okurlardı. Benim yerime düşünür benim yerime kararlar alırlardı. Bu anlamda beni çok sıkarlardı. Ne zaman ki pansiyonda kalmaya başladım, ailemin baskısı kalmadı. Çok rahatladığımı hissettim. Kendi kendime kararlar almaya başladım. Arkadaşlarımda verdiğim kararları benimsiyor bana saygı duyuyordu. Yalnız kalmak benim kendimi tanımamı, bir birey olduğumun farkına varmamı sağladı. ” (K,22)

Katılımcının ailesiyle beraber kalıyorken, kendi evinin dışında akrabalarında da kalması, onlarla iletişim kurması, diğer katılımcılara göre sosyalleşmesinde etkili olduğu, bu sebeplerden dolayı katılımcı pansiyona olan uyumunda zorlanmadığını ifade etmiştir.

“Aile ortamından pansiyona geçince hayatımda çok bir şey değişmedi. Ben çok sıcakkanlı bir insanım. Akraba çevrem çok genişti. Genelde ailemin dışında akrabalarımda da çok kaldığım için, bu benim aile özlemine alışmamı kolaylaştırdı. Farklı yerlerde kalıyor olmakla pansiyonda kalmak arasında çok fark olmadığı için pansiyona uyumum çok kolay oldu. Oda arkadaşlarım, kendi ailelerinin dışında farklı yerlere pek çıkmadıkları için onların zorlandığını gördüm. Kendi adıma aile ortamından pansiyona geçişte hayatımda bir değişiklik olduğumu düşünmüyorum.”(K,17)

Katılımcı yapı olarak dik başlı olduğunu, biraz asi olmasından dolayı zorluk yaşadığını, toplu yaşanan yerlerde bunun çözüm olmadığını farkına varıp dik başlılık gibi aşırıya kaçan davranışlarını düzelterek sivri olan, kendisine ve çevresine zarar veren huylarını düzeltmesi gerektiğini anladığı şu şekilde belirtmektedir.

“Kişilik olarak biraz asi, agresif bir yapıya sahip olan kişiyim. Bu yapımdan dolayı pansiyona ilk geldiğim gün ranza paylaşımından dolayı arkadaşım ile tartıştım. Odada kalan diğer öğrenciler araya girmeseydi neredeyse kavga edecektik. Tartıştığım arkadaşım ile birkaç gün konuşmadık. Fakat aynı odayı paylaşmak, aynı havayı teneffüs ediyor olmak ona karşı mesafeli olmamı engelliyordu. Diğer günlerde de şu anda hatırlamıyorum ama çok küçük şeylerden dolayı diğer oda arkadaşlarımla tartıştım. Zaten yalnız olan biriyken pansiyonda daha da yalnız kaldım. Bu durumda dik başlı olmak, agresif olmak beni yalnızlaştırdı. Baktım bu huylarımdan dolayı zarar gördüğümün farkına vardım ve dik başlı, agresif yönlerimi toplu yaşadığım pansiyonda törpülemem gerektiğini anladım. Bu bana pansiyonun ilk öğrettiği özellik oldu.”(K,6)

Katılımcıların aileleriyle birlikte yaşadıkları zamanda ailelerine bağlı bir yaşamlarının olduğu, ailelerinin sürekli yanında olması, koruyucu davranması, bu bağlamda katılımcıların kendilerinin farkına varmada, keşfetmede ve kişilik gelişimine katkı noktasında fazla bir fırsat tanımamıştır. Pansiyonda kalmaya başladıktan sonra bireylerin yalnız kalması, toplu yaşanan yerde karşılaştıkları yeni hayata uyum sağlamak için, kendi başlarına hareket etmek zorunda olup bu yönde çabalamaları, pansiyona gelmeden önce evde ailesiyle yaşıyorken fazla sorumluluk sahibi olmadığı, genelde aile bireylerinin öğrencinin yerine getirmesi gereken işlerden; yatağını toplaması, meyvesini soyması, sabah kendi kendine kalkması v.b. görevleri yaptığı, bundan dolayı da rahata alıştırılmış öğrenciler olduğu, ailenin öğrenciye sadece ders çalışma sorumluluğu olduğunu hissettirmesi, pansiyonda kalmaya başladıkları zaman

ise katılımcıların toplu ortamda yaşamanın gerekliliklerini yerine getirmek zorunda olmaları, sorumluluklarının farkına varmalarını sağladığı, düzenli ve sorumluluklarını yerine getiren katılımcısında pansiyonda zorlanmadığı, görevlerini kendi başlarına yapmaya başlamasıyla, kendi ayakları üzerinde durmaya başladıkları, kendilerini keşfetmeye başladıkları, bir birey olduğunu hissetmeleri, düzenli ve disiplinli olmayı öğrendikleri gibi ortaya çıkan özelliklerinin, katılımcıların kişilik gelişimlerini olumlu etkilediği bulgularına ulaşıldığı düşünülmektedir.

4.3. Olumsuz Durum

Evde yaşıyorken, daha serbest, daha rahat, aile koruması altında oldukları bir ortamdan, ailesinden ilk defa ayrıldıktan sonra, tanımadıkları, çok fazla kişiyle kaldıkları, kurallar çerçevesinde sınırlandırılmış alışmadıkları bir ortamda yaşamaya başladıktan sonra katılımcılar sosyal uyum sürecinde farklı problemler yaşamışlar ve bazı durumlara alışmada ve uyumda sıkıntı yaşamışlardır.

Katılımcı ailenin tek çocuğu olmasından dolayı evde anne ve babası tarafından çok ilgi gördüğü, evde kendine ait bir odasının olması onun çok rahat bir ortamda büyümesi, pansiyona geçince, odasını 3 kişiyle paylaşıyor olması, çalışma odasında 9 kişinin olması sebebiyle ders çalışırken dikkatinin dağılması, pansiyonun fiziki ortamının yetersiz oluşu, ailesini çok özlemesi gibi etmenlerden dolayı, katılımcının pansiyonda yaşadığı uyum problemlerinin onu nasıl olumsuz etkilendiğini ifade etmiştir.

“Evde ailemle kalıyorken tek çocuk olmanın rahatlığını yaşıyordum. Kendime ait odam vardı. Sadece ben ve ailem vardı. Aileme çok bağlı olan, özellikle anneme çok düşkün ona bağlı olan bir de kişiliğim var diyebilirim. Evde tek başıma kalırken, pansiyona geçince kan bağı olmayan ve tanımadığın insanlarla beraber olmak, bir odayı 3 kişiyle, çalışma odasını 9 kişiyle, pansiyonu ise 112 kişiyle paylaşmak evdeki tüm konforumu ve rahatlığımı sıfırladı. Pansiyonda kaldığım günün ilk sabahı benim için kabustu. Uyandım ve yanımda ailem yoktu. Biraz duygulandım. Etüt odası kalabalık olduğundan ister istemez gürültü oluyor, herkesin ara sıra hareket etmesi benim ders çalışırken dikkatimi toplamamı engelliyordu. Bir katta 2 tuvalet 3 lavabo var. Sabah kalkınca tuvalet ve lavaboda sırası oluyor, sıkışık bir şekilde beklemek zor oluyor. Bunların üstüne çamaşır yıkamak ütü yapmak çok zor geldi. Evde kalıyorken okuldan çıkınca eve geldiğimde

kapıyı annem açar, ondan sonra birbirimize sarılır, konuşur, sohbet ederdik. Bu benim tüm yorgunluğumu stresimi alır çok rahatlardım. Pansiyona geçince okuldan çıktığımda sanki kapıyı annem açacak ta ona sarılacağı duyusunu olurdu. Ama beni pansiyonun soğuk kapısı karşıladı. Annemi, babamı çok özliyordum. İlk hafta ağladığım zamanlar oldu. Kalabalık bir odada ders çalışmak, aile özlemi, kan bağımlı olmayan çok kişiyle yaşadığım yeri paylaşmak, yaşadığım uyum problemleriydi. Aile özlemini aşmada çok zorlandım. Yaşadığım bu olaylar beni ilk başlarda çok olumsuz etkiledi. Zamanla buna da alıştım.”(K,1)

Evde yaşarken annesinin yemekleri katılımcının isteğine göre yapmasından dolayı onun yemek konusunda seçici bir davranışa sahip olan bir birey olduğu düşünülmektedir. Pansiyonda da yemeklerin isteğe bağlı değil, yaş grubunun ihtiyacı olan beslenme kriterlerine göre çıktığı, bundan dolayı yemeğe alışma noktasında katılımcı zorlandığı, farklı insanlarla bir arada olma zorunluluğunun onun için bir problem olduğunu belirtmiştir.

“Evde genelde yemek yapılırken annem benim sevdiğim yemekleri yapardı. Sevmediğim yemeklerle nadiren karşılaşırdım. Yemek konusunda çok seçiciyim. Her yemeği yemem. Pansiyona geldiğimde yemek seçme gibi bir lüksüm olmadı tabi. Anne bugün canım şu yemeği istiyor, şu tatlıyı yapsan iyi olur diyebileceğim bir kişide yokta karşımda. Ne yemek çıkarsa onu yemek zorunda kaldım. İlk başlarda sevmediğim yemekler çıktığında dışarıdan tavuk döner getirterek bu problemi bir nebze çözdüm. Fakat sürekli tavuk dönerde bir müddet sonra beni sıktı. Dışarıdan yemek getirtmek maddi açıdan da beni zorluyordu. Benim açımdan yemekler problem oldu. Yemek seçtiğim için yemeği yemek zorunda olmam beni çok rahatsız etti. Diğer yaşadığım problem ise, farklı insanlarla sevdiğin sevmediğin insanlarla bir arada olmak çok zor oldu.” (K,2)

Katılımcı bireysel özelliği, sosyal yapısı, hayatında sadece ders başarısını önemseyen, sosyal aktivitesi olmayan bir kişi olmasından dolayı iletişim problemi yaşadığını belirtmiş, bu sebeple pansiyonda uyum problemi yaşadığını ifade etmiştir.

“Ailemle kalıyorken genelde ders çalışan, hayatımın merkezinde sadece ders olan, onun dışında sosyal etkinlikleri olmayan, sosyal etkinliklere katılmadığım içinde pek arkadaşım olmayan birisiydim. Bu özelliklerim pansiyona uyumumda, önümde benim için bir engel oldu. Evden pansiyona geçince tanımadığım insanlarla kalmak yaşamakta zorlandım. Herkesin huyu suyu farklıydı. Kimisi çok komik, kimisi çok sıkıcı, kimisi çok soğuk, kimisi çok gergin kişilerdi. Bu kadar farklı

kişilerle ilk başlarda iletişim kuramadım. Benim ak dediğime diğer arkadaşım kara diyebiliyordu. Biraz da ergenliğin vermiş olduğu bencillik, ben merkezli düşünmem de arkadaşlarla anlaşma konusunda sıkıntı yaşamama sebep oldu. Tanımadığım diğer insanlarla ve üst sınıflarda iletişim kurarken zorluk çektim. Pansiyonda üst dönem alt dönem durumu vardı. Üst dönemlerin sözü geçer, onların dediği olurdu. Marketten bize ihtiyaçlarını getirtirlerdi. Onlara uymamak sıkıntı çıkardı. Bu da benim için zor bir durumdu. Üst dönemlerle ve diğer arkadaşlarımla ilk başlarda iletişim kuramadım. Bu durum benim uyumumu çok zorlaştırdı. ” (K,4)

Pansiyonda ki uyku ve ders çalışma düzeninin evdeki ders çalışma ve uyku düzenine göre değişmesi bu anlamda öğrenciyi olumsuz yönde etkilediği, bu durumun katılımcıyı olumsuz etkilediğini belirtmektedir.

“Ailemle birlikte yaşıyorken okuldan geldikten sonra biraz dinleniyor, akşam yemeğinden sonra saat 17.30 da ders çalışıyor, 21.00 yatıyordum. Pansiyona geldiğim zaman etüt saatleri akşam 19.00 da başlıyor, 22.00 da bitiyordu. Yatmam 23.00 buluyordu. Evden pansiyona geçince bu düzene alışmak da zorlandım. Bu da benim uyku düzenimi, ders çalışma sistemini değiştirdi. Uykumu iyi alamadığım için sabah kalkmada çok zorlandım. İlk derslerde kendime gelmem zaman aldı ve dersleri iyi dinleyemedim. Pansiyonda beni olumsuz etkileyen en önemli problemim uyku oldu. Bu durum beni olumsuz etkiledi” (K,7)

Katılımcılar, ailesiyle beraberken evde ki konforu, rahatı, zamanın daha esnek kullanma imkânından dolayı pansiyona geçince bu imkânları kaybetmiş, bu durumu katılımcı özgürlüklerinin kısıtlanması olarak hissetmiş, duygularını şu şekilde açıklamıştır.

“Ailemle birlikte yaşıyorken kendime göre kurallarım vardı. Bu doğrultuda hayatımı yaşıyordum. Kurallarımı ihtiyaçlarıma göre esnek olarak belirliyor bu da kendimi özgür hissetmemi sağlıyordu. Ortaöğretime geçip pansiyonda kalmaya başlayınca kendi esnek kurallarım ile pansiyonun değişmeyen kuralları arasında sıkıştım kaldım. Pansiyonun giriş vakti, pansiyondan çıkış vakti, ders çalışma saatleri, çarşı izin vakitleri v.b kuralların olması benim özgürlüğümü kısıtladı. Özgürlüğümün kısıtlanması beni olumsuz etkiledi. Aynı odayı dört kişiyle paylaşmak evde tek başına kendime ait bir odam olduğu için hayatımı olumsuz yönde değiştirmiş oldu. Buna bir süre sonra alışsamda özgürlük noktasında aklımda ki sorulara cevap bulup ikna olmak zor oldu.” (K,15) “Pansiyondan önce ki hayatımda evde

rahatım çok iyiydi. Kendime ait bir odam vardı. Eve giriş çıkış saatlerim çok sıkı değildi. Evde tek kural ders çalışmamdı, onun dışında kuralları olan bir yaşantım yoktu. Annem babam bana çok karışmazdı. Pansiyona yerleştikten sonra giriş çıkış saatleri, etüt saatleri, yemek saatleri vardı. Odamı 3 kişiyle paylaşıyor olmaktan çok rahatsız oldum. Pansiyon eve göre bana çok sıkıcı geldi. Evde pansiyona göre daha özgür hareket edebiliyordum. Pansiyonun benim özgürlüğümü kısıtladığını düşünüyorum. ” (K,24)

Katılımcının aile yaşantısına bakıldığında ailenin korumacı yapısı, ailesinin onun yerine düşündüğü görülmektedir. Pansiyona geçmesiyle beraber yaşadığı sıkıntılarda ailesinin yanında olmaması, kendisinin çok basit sorunlarda bile bir çözüm üretemediği, sürekli ailesine ihtiyacı olması ve ailesinin yanında olmaması gibi nedenlerden ötürü onun kendini yalnız hissettiği ve pansiyonda zorlandığını ifade etmiştir.

“Ailemle beraber kalırken çok rahattım. Her şeyi ailemden bekliyordum. Oturduğum yerden bütün işlerim yürüyordu. Ailem her anlamda beni çok koruyor, kolluyordu. Yiyor, içiyor, kendi adıma hiçbir şey düşünmüyordum. Pansiyonda kalmaya başladıktan sonra her şey değişti. Evdeyken her an yanımda ailem vardı, ama şimdi yalnızdım. Tanıdığım kimsenin olmaması, hayatta her zorlukta ailemin yanımda olması, pansiyonda bir zorlukta sıkıntıda yanımda ailemin ve kimsenin olmaması, kendimi yalnız, zayıf hissetmemi sağladı. Bu durumda kendimi aciz ve çaresiz hissettim. Bir sorun yaşadığım zaman nasıl davranmam gerektiğini, o soruna karşı nasıl bir çözüm üreteceğimi bilmiyordum. Kitabım kayboldu, gidip pansiyondan sorumlu müdür yardımcısına bunu söyleyemiyordum. Anneme söylüyor, oda müdür yardımcısını arayıp sorunumu iletiyordu. Pansiyonda yalnızlık hissi, aile özlemi yaşadım. ” (K,23)

Katılımcıların evden pansiyona geçişinde ki deneyimlerinden yola çıkarak, evde kendine ait odalarının olması, evde ki yaşam koşullarının daha rahat ve esnek kurallarla çevrilmiş olması, bir anda çekirdek aileden, kalabalık bir toplulukla yaşamaya başlaması, katılımcıların farklı ortamlarlarda ki değişimlere uyum sağlayıp sıkıntılarla baş etmede zorluk çekmiş ve katılımcıların yalnızlık, aile özlemi, iletişim, özgürlüklerin kısıtlanması, yemek, uyku gibi sıkıntılarının önemli uyum problemleri olarak görüldüğü, konfor, kalabalık bir ortamda kalmada zorlanmanın diğer problemleri olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

4.4. Psikolojik Faktörler

Katılımcıların sportif aktivitelere katılınca, psikolojik olarak kendilerini iyi hissettiklerini, sosyal bir ortama girmenin onları rahatlattığı, desarj oldukları, olumsuz düşüncelerden kurtuldukları, sportif aktiviteler sayesinde hissettiklerinin pansiyona uyumu kolaylaştırdığı düşünülmektedir.

Katılımcının katıldığı turnuvalarda arkadaşlarıyla takım olma, aidiyet, kazanma ve kaybetme duygularının kendine çok iyi geldiğini, bu sayede farklı pozitif duygular yaşadığını belirtmiştir.

“Okulda katıldığım sınıflar arası spor turnuvalarında, çok güzel bir atmosfer oluyor. Bizi destekleyen seyircilerin tezahüratları, arkadaşlarımla birlikte bir şeyleri yapabiliyor olmak, takım ruhunu hissetmek, çok güzel duygular yaşamama sağlıyor. Bir yere ait olduğum duygusunu güçlü bir şekilde yaşıyorum. Kazandığımız maçlarda takım arkadaşlarımla birlikte seviniyor, kaybettiğimiz maçlarda birbirimize kenetlenerek üzüntümüzü paylaşıyoruz. Maçlarda rekabet ortamı güzel geçiyor, kıl payı kazanınca zevkli oluyor, kazanamama kaybetme duygularını yaşıyorum ve rahatlıyorum. Sportif etkinliklerde yaşadığım duygular beni çok rahatlatıyor ve kendimi mutlu ve huzurlu hissetmemi sağlıyor.” (K,1)

Katılımcı, pansiyonda yapılan etütlerden sonra, halı sahada oynadığı futbol maçları sayesinde, psikolojik olarak rahatladığını şu şekilde ifade etmiştir.

“Arkadaşlarımla pansiyonda etütten sonra futbol maçları yapıyoruz. Etüt bitmiş. Ders çalışmaktan kafamız şişmiş. Sinir stres tavan yapmış. Bunun üstüne halı saha maçı yaptığımızda o kadar çok rahatlıyor ve stres atıyorum ki bunun tarifini size anlatamam. Top önüme geldiğinde kaleye öyle bir şut atıyorum, bu şutla beraber tüm huncım, tüm sinirim, stresim geçiyor. Spor benim psikolojik olarak resetlenmemi, sıfırlanmamı sağlıyor. Zihnim tamamen boşalıyor.” (K,2)

Katılımcı halı sahada ki futbol maçları sayesinde heyecanını kontrol etmeyi öğrendiği, bir şeyleri yapıyor olmanın katılımcının özgüvenini arttırdığı, stres ve fazla enerjisini attığı, sportif etkinliklerden sonra rahatlayarak mutluluk hissettiği duygularını dile getirmektedir.

“Katıldığım sınıf turnuvaları, pansiyonda yaptığımız halı saha maçlarında çok heyecanlanıyorum. Heyecanlı bir kişiliğim var.”

Heyecanlanmak güzel, fakat bunu kontrol edemezseniz sonu pekiyi olmuyor. Heyecanımı kontrol edemediğim zamanlarda sportif etkinliklerde gerginlikler, tartışmalar, küslükler olabiliyor. Bu durum da insanı üzüyor. Arkadaşlarımı üzmemek için sportif etkinliklerde heyecanımı kontrol etmeye çalışıyorum. Arkadaşlarımla birlikte bir şeyleri yapıyor olmak kendime olan özgüvenimi arttırıyor. Gerilimsiz güzel bir maç sonunda stresimi, fazla enerjimi atmış oluyorum. Maç sonlarında kendimi mutlu ve rahatlamış olarak hissediyorum. ” (K,8)

“Arkadaşlarımla yaptığım halı saha maçlarında aramızda çok rekabet oluyor. Bazen tatlısına halı sahada maç yapıyoruz. Maç sonunda yenende yenilende hep birlikte, birbirimize takılarak, yenilen takımla dalga geçerek tatlıları yiyoruz. Bu etkinlikler bize çok güzel bir atmosfer yaşatıyor. Maçlarda elde ettiğimiz başarılar benim özgüvenimi geliştiriyor. Deşarj oluyorum ve kendimi çok dinç hissediyorum. Çok rahatlıyorum. Pansiyonda yapabileceğimiz en güzel etkinlik halı saha maçları diyebilirim. ” (K,14)

Yaptığı sportif etkinliklerle, okulda ve pansiyonda derslerden, sınavlardan oluşan stresi, zihin yorgunluğunu attığı, bundan dolayı katılımcı mutlu olduğunu ifade etmiştir,

“Fen Lisesini kazanmak, fen lisesinde okuyor olmak kolay değil. Derslerimiz çok ağır. Sınavlarda başarılı olmak için çok çalışıyoruz. Nerdeyse her gün 3 etütümüz oluyor. Bu da bizi zihnen çok yoruyor. Özellikle sınav zamanlarında çok stresli oluyorum. İnsanın derslerden sıkıldığı zamanlar oluyor. Üç dört saat ders çalıştıktan sonra her şey canınıza tak ediyor. Sonra insan dışarı çıkıp hava almak istiyor, rahatlamak istiyor. Bu da pansiyonda daha çok spor yaparak oluyor. Katıldığım futbol, basketbol, voleybol etkinlikleri beni rahatlatıyor. Stresim, ders yorgunluğum kalmıyor. Beynime oksijen gittiğini hissediyorum. Mutlu oluyorum. ”(K,15)

Katılımcının okulda ve pansiyonda her gün aynı şeyleri yapıyor olmasının zamanını sıkıcı bir şekilde geçirmesine sebep olduğu, katıldığı sportif etkinliklerden dolayı, yaşadığı sıkıntının kalmadığı, stres attığı, fazla enerjisini attığı, özgüveninin arttığı ve bu unsurlardan dolayı ders motivasyonunun arttığı düşünülmektedir.

“ Okulda ve pansiyonda aşağı yukarı her gün aynı şeyleri yapıyor olmak beni çok sıkıyor. Sabah kalk okula git. Okuldan gel dinlen, yemek ye, üç saat etüt yap sonra yat. Çok monoton bir hayat. Hayatta her şeyin bir bedeli var tabi. Fen lisesinde okuyorsanız bir yere gelmek için bu bedeli ödemek zorundasınız. Böyle sıkıcı zamanlarda imdadımıza spor yetişiyor. Pansiyonda arkadaşlarımızla yaptığımız

voleybol ve futbol maçları sayesinde stres atıyoruz. Fazla enerjilerimizden kurtuluyoruz. Spor sayesinde mutlu oluyorum, özgüvenim artıyor. Benim derslere olan motivasyonum artıyor. ”
(K,19)

Katılımcılar arkadaşlarıyla birlikte katıldıkları spor aktiviteleri sayesinde stres attıkları, desanj oldukları, kendilerini dinç hissettiklerini, ders yorgunluğunu gidererek zihinsel rahatlamanın gerçekleşmesiyle derslerine daha iyi motive olduklarını, fazla enerjilerini harcadıkları için huzurlu, mutlu oldukları, kendilerine olan özgüvenin arttığını, sosyalleşmenin kazandırdığı aidiyet duygusunu yaşadıkları bulgularına ulaşılmıştır.

4.5. Fiziksel Faktörler

Öğrencilerin pansiyonun ve okulun fiziki yapısı sportif etkinlikleri yapmanız açısından ne derece uygundur ? sorusuyla ilgili görüşlerinde:

Katılımcıların sportif anlamda okulun fiziki yapısının orta düzeyde olduğu, spor salonu, halı sahanın, pansiyonun spor yapma şartlarının iyileştirilmesiyle, arkadaşlarıyla daha iyi vakit geçirecekleri şeklindeki düşüncelerini ve duygularını aşağıda ki gibi ifade etmişlerdir.

” Okulun ve pansiyonun spor tesisleri açısından orta düzeyde olduğunu düşünüyorum. Spor salonu küçük olması, halı sahanın dış tellerinde açık yerlerin olmasından dolayı topun dışarı kaçması, halı saha yüzeyinin eski ve pürüzlü olmasından puan kıldım. Pansiyonda langirt, bilardo gibi pansiyonun içinde masa oyunlarının olması, halı sahanın geniş yüksek, kapalı olması, masa tenisi masasının ideal ölçülerde ve birden fazla masa tenisi masasının olmasını isterdim. Bu da bizim arkadaşlarımızla daha iyi vakit geçirmemizi sağlar diye düşünüyorum.”(K,1) “Spor tesislerinin orta düzeyde olduğunu düşünüyorum. Halı saha kapalı olmadığı için rahat oynayamıyoruz. Kışın halı sahayı kullanamıyoruz. Halı saha küçük olduğu için daha az kişi maç yapıyor. Tellerin delik olması topun dışarı çıkmasına sebep oluyor. Bize verilen bir saatlik halı saha süresinin nerdeyse 10 dakikası dışarı giden topların getirilmesinde geçiyor. Bir tane masa olduğu için iki kişi oynuyor ve diğerleri izlemek zorunda kalıyor. Bu da insanın canının sıkılmasına sebep oluyor. Daha geniş spor alanı olursa daha iyi olur. Daha fazla masa tenisi masası olabilir. Dart konabilir. Çeşitli zekâ oyunları alanı oluşturulabilir.”(K,15)

Katılımcıların kızlara ayrılan sportif etkinliklerin az olmasından dolayı serzenişleri olmuş, kız pansiyonunun içinde spor yapabilecek bir alanın olmadığı, fitness salonu, masa tenisi masasının, satranç gibi oyunları oynayabileceğimiz spor alanının olmasıyla boş zamanlarını daha verimli geçireceklerini dile getirmişler ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

“Pansiyonda akşam etütten sonra sadece bir gün spor etkinlikleri yapıyoruz. Buda bize yetmiyor. Kız futbol turnuvaları eleme usulü olduğu için bazen yenilip eleniyorsunuz. Bu da turnuvanın bizim açımızdan kısa sürmesine sebep oluyor. Eleme değil de grup şeklinde futbol turnuvası yaparsak daha iyi olacaktır. Kız pansiyonunda masa tenisi masamız var ama koyacak yer yok. Pansiyon içinde masa tenisi satranç oynayabilecek yeteri kadar spor alanı olsa boş zamanlarımızda arkadaşlarımızla oynar ve sıkılmayız. Sürekli ders çalışmak zihnimizin yorulmasına sıkılmamıza sebep oluyor. “ (K,6) “Her türlü sahamız var. Bu bizim sportif etkinliklere katılmamız anlamında bir şans. Fakat kızların sportif alanları kullanma süreleri az olduğu için bu alanları verimli bir şekilde kullanamıyoruz. Sportif etkinliklere katılma süresi bir günden iki güne çıkartılırsa boş zamanlarımızı daha iyi kullanmış oluruz. Pansiyonda masa tenisi masasının olduğu, fitness salonunun olduğu bir spor alanının olmasını isterdim.”(K,19)

Katılımcıların Okulun sportif etkinliklere katılım noktasında tesislerin çok uygun olduğu, bundan dolayı aynı anda farklı spor alanlarının çok kişi tarafından kullanılabilirdiği görüşünde olduğu, sadece halı sahanın kapatılabileceği, masa tenisi masasının fazlalaştırılması görüşlerine sahip olduğu şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

“ Çoğu okulda olmayan imkânların okulumuzda olduğunu düşünüyorum. İki tane açık basketbol ve voleybol oynayabileceğimiz saha, bir tane halı saha, bir tane kapalı spor salonumuzun olması dolayısıyla spor tesisleri bence çok iyi. Bu da sportif etkinliklere katılmamızı artırıyor. Bazı eksiklerimizde giderilebilirse çok iyi olur. Kapalı futbol sahası olmasını isterim. Kışın sportif etkinlik yapamıyoruz. Futbolu seven kışın futbol oynayamıyor.”(K,11)
“Okulumuzun spor tesislerinin yeteri kadar uygun olduğumu düşünüyorum. İsteyen halı sahada futbol oynayabiliyor, isteyen hava kötü olsa bile kapalı spor salonuna gidip basketbol voleybol oynayabiliyor. Aynı anda çok kişi sportif etkinliklere katılabiliyor. Bu da bizim güzel vakit geçirmemizi, sportif etkinliklere katılımımızı artırıyor. Sadece masa tenisi masasının artırılması geniş spor alanlarının olması daha fazla insanın katılımını arttıracaktır.”(K,21)

Katılımcıların Pansiyonun ve okulun fiziki yapısının, sportif etkinlikleri yapma açısından yeterli düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir. Yozgat'ın il olarak soğuk bir iklime sahip olması, halı sahanın kapalı olmayışı kışın halı sahanın kullanımını engellemekte, bunun da sadece futbol etkinliğine katılmak isteyenlerin kışın sportif etkinliğe katılmasını olumsuz etkilediği, erkek pansiyonunun içinde bir tane masa tenisinin olması, 112 kişilik erkek pansiyonunda kişilere düşecek oyun süresinin azalmasına ve daha az kişinin masa tenisi oynamasına sebep olacağı, kızların spor etkinliği günlerinin sadece bir gün olduğu bu sürenin onlara yetmediği, masa tenisi, fitness salonu, satranç masalarının olduğu bir spor alanının olması, spor etkinliği günlerin bir günden daha fazla olmasıyla kızların pansiyon içinde ve dışında arkadaşlarıyla birlikte boş zamanlarını daha iyi geçirecekleri ve sıkılmayacakları bulgularına ulaşılmıştır.

4.6. Sosyal Faktörler

Sosyal faktörlerde, pansiyona uyum ile başarı arasındaki ilişki, pansiyona olan uyumunuzu kolaylaştıran unsurlar, pansiyona olan uyumunuzda sportif etkinliklerin rolü, spora katılım ile başarı arasında ki ilişki, sorularına katılımcıların verdikleri cevaplar ve deneyimleri ışığında bulgulara ulaşılmıştır.

Pansiyona uyum ile başarı arsında doğru bir orantı olduğu düşünülmektedir. Pansiyona uyum ile başarı arsında ki ilişkiyi katılımcılar şu şekilde ifade etmektedir.

“Uyum sağlayamadığımız zaman insanın ders çalışma isteği olmuyor. İyi uyum sağladığın zaman ders çalışma isteği artıyor. Pansiyona uyum sağlayan birisinin daha başarılı olacağını uyum ne kadar çabuk olursa derse olan motivasyonum daha iyi olacaktır.”(K,1)
“Büyük bir doğru orantı var. Yaşadığı yere alışamayan insan akademik yönden başarılı olamaz.”(K,2) *“Pansiyonda uyum döneminde ilk başlarda ailemi düşündüğüm için kendimi derslere veremiyordum. Şimdi alıştım, daha başarılı olduğumu düşünüyorum uyum süreci ne kadar kısa olursa başarımda o kadar artacağını düşünüyorum.” (K,3)* *Pansiyona kısa sürede uyum sağlayan kendi sistemini daha çabuk oturtuyor. Daha sistemli çalışanın da daha başarılı olduğunu düşünüyorum.(K,8)* *“Ne kadar çabuk alışsak uyumumuzun da o kadar hızlı olacağını düşünüyorum. 9. sınıfta pansiyona alışamadığım için ders başarım düşüktü. Alışmam çabuk olsaydı düzenimi daha çabuk kurar, daha sistemli çalışabilirdim. Bu da başarıyı artırır.” (K,9)* *Doğrusal bir ilişki vardır. Pansiyona*

uyum sağlayamadığı zaman derste ne yapacağını, dışarıda nasıl zaman geçireceğini düşündüğüm için insan kendini derse veremiyor. Etütte aynı şeyleri düşünüyor ve derslerde başarısız olabiliyor. Pansiyona uyum sağlayınca sadece derse odaklanabiliyorsun.” (K,15)

Katılımcıların pansiyona olan sosyal uyumunu kolaylaştıran unsurlar olarak, sportif etkinliklerde tanıdığı kişiler ve diğer arkadaşları olmuştur. O unsurlarla ilgili görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir.

“Arkadaşlık ilişkilerinin uyumunu kolaylaştırdı. Arkadaşlarımla olan kardeşlik bağımız güzel bir hissiyat veriyor. Arkadaş sayın arttıkça çevrende genişliyor. Bu da benim güvende olduğumu hissettiriyor. Ve bu da uyumu kolaylaştırdı.”(K,2) Pansiyona olan uyumumda maçlara çıktığımda arkadaşlık, onlarla aramızda oluşan samimiyet uyumumu sağlıyor. Futbol basketbol oynadığım zamanlarda arkadaşlarımla olan iletişim ve etkileşimim arttı. (K,5) “Pansiyona olan sosyal uyumumu kolaylaştıran unsurlar, spor yapmam, ve bu sayede tanıdığım arkadaşlarımla daha fazla iletişim kurmam oldu. Onlarla geçirdiğim zamanlarda zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum. ” (K,8) Bizi dönemce kaynaştıran, pansiyona uyum sağlamamızı en çok katkıyı halı sahada oynadığımız futbol maçları yapmıştır. Dönemler arası uyumu, kaynaşmayı, iletişimimizi spor güçlendirdi. Bu sayede uyumum kolaylaştı. (K,12)” Arkadaş çevresi ,maddi durum iyi ahlak benim pansiyona olan uyumumu kolaylaştıran unsurlar oldu. Arkadaş çevrem büyük bir çoğunluğunu sportif etkinliklerde tanıdığım kişiler oluşturdu. Maddi durumunuz iyiye bir yere gittiğinizde, bu yemek olur, internet kafe olur, arkadaşlarınıza bir şeyler ismarlıyabilirsiniz, yada onların gittiği maddiyat gerektiren yerlere paranız varsa onlarla birlikte gidebilirsiniz. İyi ahlak sayesinde çevrenizde iyi arkadaşlarınız olur. Bu sayede pansiyona uyum sağladım.” (K,16) “Pansiyona geldiğim ilk gün 10.sınıflarla maç yaptım ve bu da beni rahatlatmıştı. Arkadaşlık ve spor uyumunu kolaylaştırdı.Spor uyumumu olumlu etkiledi, iletişimi kolaylaştırıyor. Rahat olmamı sağlıyor. Spor sayesinde daha fazla arkadaşım oldu, bu da uyumumu olumlu etkiledi.”(K,30)

Katılımcıların pansiyona olan uyumunda sporun çok önemli bir sosyal faktör olduğunu söyleyebiliriz. Spora katılımın sosyal uyumda ki rolünü, spor başarı arasında bulunan ilişkiyi şu şekilde açıklamışlardır.

Katıldığı sportif etkinlikler sayesinde arkadaşlarını daha iyi tanıdığı, arkadaşlarının özelliklerine göre samimiyet ve onlarla arasında olan mesafeyi kurduğu, katıldığı sosyal ve sportif etkinliklerden dolayı boş zamanının azalması, bunun da aile

özlemine unutmamasını sağladığını şu şekilde belirtmiştir.

“ Pansiyon ve okulda katıldığım sportif etkinlikler benim pansiyona olan uyumumu olumlu yönde etkiledi. Uyum sağladığım içinde çalışma sistemini çabuk kurup düzenli bir pansiyon yaşantım oldu. Pansiyona uyum sağladığım için mutlu ve huzurluydum. Mutlu ve huzurlu olduğum için derslerime daha çok motive oluyor, bu da benim akademik başarıyı arttırdığını söyleyebilirim. Futbol, basketbol oynadığım zaman arkadaşlarımı daha iyi tanıdığımı ve bireysel özelliklerinin daha iyi farkına vardım. Arkadaşlarımla olan mesafemi buna göre ayarladım. Evim ve ailemi özlediğim zamanlarda katıldığım sosyal ve sportif etkinlikler, kendimi oyalayarak onların özlemine bana unutturdu. Sporun pansiyona uyumunda ve hayatımda pozitif bir etkisi oldu.” (K,1)

Ailesine çok bağlı olan, ailesini özleyen, her hafta onları görmek için eve gitmek isteyen, her hafta eve gittiği için uyumda zorluk çeken bir birey olduğu, ne zaman ki arkadaşlarıyla beraber vakit geçirmeye başlayınca, onlarla sportif etkinliklere katılınca, artık her hafta eve gitmediği, boş zamanlarında arkadaşlarıyla güzel zaman geçirmesiyle birlikte aralarında ki samimiyetin, arkadaşlık bağlarının güçlendiğini, bu etmenlerden dolayı katılımcı pansiyona uyum sağladığı için akademik anlamda başarılı olduğunu ifade etmektedir.

“Ev hayatından sonra pansiyona geçince yaşadığım ortama uyum sağlamada sıkıntı yaşadım. Dönemin ilk başlarında sürekli ailemi düşündüğüm için kendimi derslere veremiyor motive olamıyordum. Neredeyse her hafta sonu ailemin yanına gidiyordum. Her hafta sonu eve gidiyor olmak benim pansiyona olan uyumumu geciktirdi diyebilirim. Bir müddet sonra okul çıkışı pansiyonda kalan arkadaşlarımla voleybol oynamaya başladım. Cumartesi günü etütten sonra arkadaşlarla futbol günümüz oluyordu. Top oynayacağım için hafta sonu eve gitme ihtiyacı hissetmiyordum. Arkadaşlarımla yaptığım sportif etkinliklerle daha samimi olduk. Onlarla kaynaşmış olmak beni çok rahatlattı. Aile özlemim daha da azaldı. Bu anlamda pansiyona olan uyumum sportif etkinliklere katılmamla hızlandı. Sportif etkinliklere düzenli bir şekilde devam ettiğim için kendimi rahat hissediyorum. Rahat hissettiğim içinde derslerime daha iyi çalışabiliyorum. Bu da derslerde ki başarıyı arttırıyor. ” (K,3)

Katıldığı sportif etkinlikler, katılımcının daha fazla arkadaşıyla etkileşim içine girdiği ve bu etkileşimle birlikte iletişiminin arttığını açıklamıştır.

“Okul çıkışlarında arkadaşlarımızla voleybol, futbol, basketbol oynuyorum. Okulda yaşadığım ders yorgunluğunu, stresini bu şekilde atmış oluyoruz. Gerçekten arkadaşlarımla birlikte spor yapınca çok

eğleniyoruz. Sportif etkinlikler daha çok insan tanımamı, daha fazla arkadaşım olmasını sağladı. Tanıdığım insanlarla hem okulda hem de pansiyonda sohbet etmeye başladık. Pansiyona uyum sürecinde, katıldığım sportif etkinlikler sayesinde ilk başlarda yaşamış olduğum iletişim problemini aştım.”(K,4)

Katılımcının deneyimlerinden, ailesiyle yaşıyorken, kız olduğu için vaktini daha çok evde ders çalışarak, annesine yardım ederek geçirdiği, sosyal bir çevresinin olmadığı, pansiyona geçmesiyle birlikte kız futbol turnuvasına katıldığını, yaptığı sosyal etkinlik sayesinde daha fazla insanla tanıştığını ve iletişim kurmanın da kolaylaştığını belirtmektedir.

“Sportif etkinliklerin sosyal uyumumda olumlu etkisi oldu. Geldiğim yerde sportif etkinliklere katılan birisi değildim. Biraz da kız olduğum için evde vakit geçiriyor, daha çok evde ders çalışıyor, anneme yardım ediyordum. Kızlar spor yapmaya teşvik edilirse kazandığı becerilerle bulunduğu yerde ve pansiyonda sportif etkinliklere katılmaya devam eder. Okulda yapılan kız futbol turnuvasına katıldım. Bu sayede çok insanla tanıştım. Spor sayesinde iletişim kurmakta zorluk çektiğimiz üst dönem ablalarımızla daha rahat konuşmaya başladım. Sportif etkinlikler benim olumlu yönde pansiyona olan uyumumu arttırdı. Sporda hissettiğim kazanma hissi ders konusu diğer alanlarda da bende da kazanma hissi uyandırdı. Tüm hayatımda başarılı olmayı istiyorum.”(K,6)

Katıldığı halı saha maçlarında hiç tanımadığı insanlarla tanıştığını, arkadaş sayısının arttığını, etkinlikler sayesinde kişiler arası ortak noktaların oluştuğunu, bunun da iletişimin arttırdığını ifade etmektedir.

“Pansiyonda kalmaya başladığım ilk zamanlarda oda arkadaşlarımı, birde kendi sınıfımda olan arkadaşlarımı tanıyordum. Üst dönemlerden ve diğer sınıflardan tanıdığım kimse yoktu. Katıldığım sınıf turnuvaları ve pansiyonda, etütlerlerden sonra yaptığımız halı saha maçlarında hiç tanımadığım, ismini duymadığım kişilerin adını spor yaparken öğrendim. Bu da daha fazla insanla tanışmamı ve onlarla iletişim kurabileceğimiz ortak noktaların oluşmasını sağladı. Pansiyona olan sosyal uyumumda sportif etkinliklerin etkisi çok oldu.”(K,8)

Katılımcının arkadaşlarıyla birlikte yaptığı sportif etkinliklerden toplu olarak bir şeyler yapma hissi oluştuğu, tanımadığı kişileri bu sayede tanıdığı, bunun da aralarında ki arkadaşlık bağının güçlenmesini sağladığını ifade etmektedir.

“ Pansiyonda yapabileceğiniz etkinliklerin içinde bizi en çok mutlu eden, arkadaşlarımla en iyi vakit geçirdiğimiz, ortaklaşa bir şeyler yapabildiğimiz etkinlik sportif etkinlikler oluyor. Sporda yapmazsan ya televizyon izlersin, ya ders çalışırsın, genelde bunlar bireysel etkinlikler. Ama sporda çok kişiyle ortak hareket edebiliyoruz. Konuşmadan da sahada birbirimizle anlaşabiliyoruz. Hiç tanımadığım, selam bile vermediğim insanlarla spor sayesinde tanıştık. Spor bizim samimiyetimizin artmasına, birlikte hareket edebilme duygusunu yaşamamızı sağladı. Arkadaşlarımla bizi birleştirdi. Bazı arkadaşlarla tanışmamıza vesile oldu. Selam vermediğim insanlarla spor sayesinde tanıştım. Pansiyona uyumumda spor etkili oldu.” (K,12)

Halı saha maçları sayesinde tanındığını, etkileşim ve iletişimin arttığı, bu sayede kendisinin sıkıntıya girdiğinde ona yardım edebilecek samimi arkadaşlarının olduğu, katıldığı sportif etkinliklerin ders ve yaşam sıkıntısını geçirdiği ve derslere daha iyi motive olduğu, katılımcı bunun da başarıyı getirdiğini açıklamaktadır.

“Dersten çıkmışsınız, kafanız matematik, fizik, kimya gibi derslerden şişmiş bir durumda. Bunun üstüne okul çıkışlarında yapılacak en güzel şey halı sahada futbol oynamak. Bazen halı sahada oynadığımız insanları ilk başta hiç tanımıyoruz. Futbol oynamaya çıktığımız zaman, pas istiyoruz, birkaç kere iyi hareket yaptığımız zaman herkesin dikkatini çekiyor ve tanınmaya başlıyorsunuz. İletişim ve etkileşim oluyor. Bu iletişim zamanla ilerliyor ve daha sağlam bir arkadaşlık kuruyoruz. Pansiyonda her zaman bir birimize destek oluyoruz. Spor sayesinde daha fazla arkadaşınız, sıkıştığınızda size yardım edebilecek insanlar oluyor. İnsan kafasında bir sıkıntı olduğu zaman ders çalışarak bu sıkıntıdan kurtulamıyor. Dışarı çıkıp futbol veya voleybol oynadığım zaman bu sıkıntıyı unutuyor ve derse daha iyi adapte oluyor. Daha rahat ders çalışıyor. Bu da sosyal faaliyet olan spor sayesinde akademik başarımın artmasını sağlıyor. Spor gerçekten de harika bir şey.” (K,15)

Katılımcı katıldığı sportif etkinlikler sayesinde kendini daha rahat ifade ettiği, kendi gizli özelliklerini keşfettiği, arkadaş çevresinin arttığı, saygınlığının arttığı, bunlara bağlı olarak kendine olan özgüveninin oluştuğunu şu şekilde belirtmiştir.

“ Normal zamanlarda çok konuşan biri değilim. Biraz içine kapalı bir yapım var. Arkadaşlarımla spor yaparken kendimi çok rahat hissediyorum. Kendimi spor yaparken daha rahat ifade ediyorum, arkadaşlarımla daha kolay iletişim içine girebiliyorum. Spor benim kabuğumu kırıp içinden çıkmamı sağladı. Spor yaparken neler yapabileceğimi keşfettim. Kendi özelliklerimin farkına vardım. Bu benim

özgüvenimi arttırdı. İnsanlarla aramda daha iyi bir samimiyet oldu. İletişimim arttı, arkadaş çevrem gelişti ve saygınlığımda arttı. Spor yaparak, stres atmak, kafa dağıtmak insanlarla sosyalleşme anlamında iyi oluyor. İnsan ihtiyaçlarını karşılıyor ve bu sayede daha mutlu oluyor. Kendimi mutlu ve rahat hissedince derslerime daha iyi odaklanabiliyorum. Bu da başarıyı artırıyor. Pansiyona olan uyumum spor sayesinde çok kolaylaştı” (K,16)

Katılımcı sportif etkinliklere katılarak ortaklaşa hareket edebileceği sosyal bir ortamın oluştuğu, bu etkinliklerin ona sosyalleşmede nasıl katkı sağladığını açıklamıştır.

“Sportif etkinliklerle beraber ortak karar alıp, ortaklaşa çalışma yaptığımız zaman birbirimizle olumlu bir iletişim oluyor. Arkadaşlarımla yaptığımız sportif etkinlikler, katıldığımız diğer faaliyetler sayesinde daha sosyal bir hayatım oldu. Farklı kişiler tanımak, onlarla alışılanın dışında konular konuşmak insanın sosyal kültürüne olumlu etki yapıyor ve insan sosyalleşiyor. Pansiyona olan sosyal uyumunda bu anlamda artıyor. Bu da benim kendimi güvende olma duygusunu oluşturuyor.” (K,22)

Katılımcı ilk başlarda pansiyona gelmeden önce ailesine dayalı bir yaşamı varken, katıldığı spor etkinlikleri onun dışı dönük bir birey olmasını sağladığı, bu sayede aile özlemi ve yalnızlık duygusunun kalmadığı ifade etmektedir.

“Pansiyondan önce ki yaşantımda daha çok aileme bağlı bir hayatım vardı. Her zor zamanımda onlar yanımdaydı. Aileme çok alıştığım için pansiyona gelince kendimi yalnız hissettim. Ailemi çok özliyordum. Okulda ki arkadaşlarımla daha çok ders anlamında konuşuyorduk. Pansiyonda kaldığım arkadaşlarımla başlangıçta çok samimi değildik. Ne zaman ki sportif etkinliklere katılmaya başladım aramızda ki samimiyet arttı. Arkadaş çevrem genişledi. İnsan boş kaldığı zaman yalnızlık hissediyor, öyle zamanlarda da hemen aklıma ailesi geliyor. Arkadaş çevrem artınca yaptığım etkinliklerde doğru orantılı olarak fazlalaştı. Yaptığım etkinlikler sayesinde boş zamanlarım kalmadı. Aile özlemi ve yalnızlık duygusunu bu sayede unutmaya başladım. Sportif etkinliklerin uyum konusunda bana böyle bir faydası olduğunu söyleyebilirim.” (K,23)

Katılımcının pansiyondan önce ki yaşamında okul futbol takımında oynuyor olması, onun pansiyonda yapılan halı saha etkinliklerine davet edilmesini sağlamış, katıldığı sportif etkinlikler sayesinde de iletişimin artması, bu etmenlerden dolayı katılımcı pansiyona uyumda zorlanmadığını ifade etmektedir.

“ Pansiyona gelmeden önce okulumuzun futbol takımında oynuyordum. Ortaokuldan beri spor yaptığım için okulda yapılan futbol turnuvalarında, sınıf takımında oynadım. Orada benim iyi oynadığımı gören pansiyonlu arkadaşlarım beni halı saha maçlarına davet ettiler. Ailemle birlikte kalırken katıldığım futbol etkinliklerinden dolayı pansiyonda ve okulda yapılan etkinliklere daha rahat katılmama sebep oldu. Arkadaşlarımla daha fazla etkinlik yapmamı sağladı. Onları tanımam da, iletişim kurmam da kolaylaştı. Daha önceki hayatımda sportif etkinliklere katılıp, sosyal bir birey olduğum için pansiyona olan uyumum zor olmadı. ” (K,25)

Katılımcıların verdiği cevaplardan yola çıkarak, sosyal uyum ile başarı arasında pozitif bir ilişki olduğunu, uyum ne kadar hızlı olursa derse odaklanmanın, ders çalışma motivasyonunun o denli artacağı ve doğru orantılı olarak da başarının artacağı, pansiyona uyum sağlamada etkili olan unsurların, sportif etkinlikler ve buna bağlı olarak arkadaş sayısının artması olarak görüldüğü, yapılan sportif etkinliklerle bireylerin kendisini ve arkadaşlarının özelliklerini daha iyi tanıdığı, birbirleriyle kaynaştığı, aile özlemi, yalnızlık, iletişim, arkadaş bulma problemlerinin çözüldüğü, boş zamanların verimli bir şekilde geçirilerek aktif katılımın, dışa dönük sosyal bir gelişimin olduğu bir ortamın olması gibi etmenler Sosyal Faktörler temasının bulgularını oluşturmuştur.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Sonuç olarak, pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolü (Fenomenolojik bir çözümleme) adlı çalışmada katılımcıların görüşleri incelendiğinde, verdikleri cevaplara göre, *Bireysel Faktörler*, *Olumsuz Durum*, *Psikolojik Faktörler*, *Fiziksel Faktörler* ve *Sosyal Faktörler* olarak kategorize edilmiş temalardan oluştuğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların bireysel özellikleri kategorisine baktığımızda ortaya çıkan bulgularından, pansiyonda kalmalarıyla birlikte kişilik özelliklerinde olumlu yönde bir gelişme olduğu, bu gelişmelerin; sorumluluklarının farkına varması, bir birey olduğunun farkına varması, kendi ayakları üzerinde durmaya başlaması, düzenli ve disiplinli bir kişilik kazanması, kendi kararlarını kendisinin vermesi, olumsuz duygularının törpülenmesi gibi özelliklerin geliştiği, bu özelliklerinin gelişmesinde etkili unsurlar olarak, sosyal etkileşim ve iletişim içinde olduğu, arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle, sosyalleşme sürecine girdiği düşünülmektedir. Yaşamının ilk yıllarından itibaren başkalarıyla etkileşim içinde olamayan çocuklarda, sağlıklı bir bireyselleşmenin gerçekleşmeyeceği ve çocuğun sosyalleşmesinde genetik ve çevre faktörlerinin karşılıklı olarak etkili olduğu ifade edilebilir. Sağlıklı ve normal olarak tanımlayabileceğimiz bir kişiliğin oluşabilmesi için bireyin aynı zamanda sağlıklı bir sosyalleşme sürecinden geçmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Birey, yaşadığı toplumun değerlerini, normlarını, kendisinden istenen ve beklenen rolleri, tutum ve davranışları, toplumsal etkileşimi sağlayabilecek gerekli becerileri, benlik ve kimlik duygusunu kazanarak, içinde yaşadığı toplumun kültüründe yoğrulup bunları içselleştirerek sosyalleşme sürecini gerçekleştirir (Özdemir vd., 2012). Sosyalleşme süreci hayat boyu devam etmekte olup, bireyin kendini tanımasında, kimliğinin, karakterinin oluşmasında aile ve arkadaş gruplarının önemli rol oynadığı görülmektedir. Sosyalleşme bireyin kişiliğini kazanma süreci olarak, arkadaşlık, aile, çevre ilişkileri, medya araçları, kültür, sanat, spor, müzik uğraşları gibi pek çok sosyalleşme etmenleri ile ilişki içinde gerçekleşmektedir (Demir, Demir, Babat, 2012). Köse de (2013) aile, okul ve arkadaş gruplarının sosyalleşme için önemli olduğu belirtmiştir. Benzer şekilde Kaya da (2003) okulun bireyin sosyalleşmesinde önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır. İnsan hayatında sosyalleşmenin ne kadar önemli olduğu farklı yaklaşımlarla ifade edilmiş olup çalışmamızı desteklediği görülmüştür. Sporun insan hayatına kattığı sosyal

kazanımların ne kadar önemli olduğu yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Katılımcılar bireysel ve kişilik gelişimi düzeyinde yaşadıkları ortamda sorumluluklarının farkına vardıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencileri aileleriyle kaldıkları dönemde ihtiyaçlarının büyük bir bölümünün ailesi tarafından karşılandığı, ailenin öğrenciden istediği en önemli sorumluluğun öğrencinin ders çalışarak sadece iyi bir okul kazanma beklentisi içinde olması, çocuklarına bunun dışında sorumluluk vermemeleri, ailelerin koruyucu yapıda olduğu, bu etmenlerden dolayı pansiyonda kalmadan önce öğrencilerin sosyal anlamda yeterli bir düzeyde gelişmediği ve gelişiminde ki yaşam becerilerini kazanmaları gereken kritik dönemi kaçırdıkları düşünülmektedir. Bu düşüncemizi destekleyen araştırmalarda; çocuklarıyla ilgilenmeyen ailelerden çok, koruyucu tipte bir ebeveyn olup çocuklarıyla aşırı ilgilenen ailelerde sorunlu gençler yetişiyor. Neredeyse 25 yaşına kadar hiçbir problemini kendisi çözmemiş olan, her işini ailesinin koştığı gençler pek çok yaşama başa çıkma devresini geliştiremeden “Eksik Beyinlerle” hayata atılmış oluyorlar. O yaştan sonra bu özellikleri ne kadar geliştirebilecekleride meçhul (Canan ve Acungil, 2018). Çocuklarıyla çok fazla, aşırı derece ilgilenmekten ziyade yeteri kadar ilgilenmek ve onların kendilerini ifade edebilecekleri zamanlar ve fırsatların oluşturulması çocukların kendilerini ve hayatı tanımada daha etkili olabileceğini söyleyebiliriz. Çocuklarını sürekli koruyup, onlardan daha aktif olan ebeveynler, çocuklarına değer gösterirler. Böyle bir tutum içine giren ebeveynler, çok kolay işleri dahi çocuğa vermeyerek, himayesi altına alıp büyüdüğü çocuğa, her şeyi hazır halde sunduğundan dolayı ilerleyen dönemlerde çocuklar; pasif, birilerine bağımlı olan, sorumluluk bilincinden uzak, özgüveni düşük bireyler olarak büyürler (Öz, 1997).

Sağlıklı bir uyum sürecinin oluşmasında, gencin becerilerinin gelişebileceği bir aile ortamının olması ile bu mümkün olacaktır. Aile, bireye kendisini ne kadar ifade edebilmesine olanak verirse, bireyde o ölçüde diğer insanlarla ve toplumsal değerlerle olumlu bir bütünleşmeyi sağlayabilir ve böylece toplumun kendisinden görmek istediği davranışları da sergileyebilir (Avcı, 2006). Pansiyona geçtikten sonra öğrencilerin yalnız kalmalarından dolayı, kendi görevlerini kendilerinin yerine getirmek zorunda olmaları, pansiyonda kişinin kendi üzerine düşen görevlerini yerine getirme çabasıyla sosyal sorumluluklarının farkına varmalarına, arkadaşlarıyla ortak sorumlulukları yerine getirmeleriyle sosyalleşmelerine, bu ölçüde sosyal gelişimlerini olumlu

etkilediği, ve sorumluluk duygusu kazandığı sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. Bu düşüncemizi destekleyen çalışmalarda; “Eğitim kurumlarının amacı; öğretim yoluyla içinde yaşadığı toplumda, çocuğu sosyalleştirerek ona sorumlulukla ilişkili değerleri benimsetip kazandırmaktır” (Karataş, 2001). Bu değerleri öğrenip benimseyen çocukta sorumluluk duygusunda gelişmekte ve çevresine karşı daha duyarlı bir birey olduğu görülmektedir. Sorumluluk duygusu çocukluk yıllarından itibaren anne-baba örnek alınarak öğrenilmeye başlanılır. Daha sonra arkadaşlar da bu duruma destek verir. Sorumluluk eğitimini; anne baba, arkadaşlar ve öğretmen üçlüsü sağlamaktadır (Çelebi Öncü, 2002). Gençlik döneminde kişinin gelişiminde ve hayatının şekillenmesinde, özellikle arkadaşların en önemli etkenlerden biri olduğu düşünülmektedir. Çocuğun arkadaşları şayet özgüveni yüksek, başarılı, sorumluluk sahibi olan kişilerden oluşuyorsa o kişi de arkadaşlarına benzeyecek bir doğrultuda hayatını şekillendirecektir (Yıldırım ve Bayrak, 2019). Doğan’ın (2015) yapmış olduğu çalışmasında; lisede öğrenimini sürdüren öğrencilerin görevlerini yerine getirdikçe daha çok sorumluluk duygusu hissettiklerini, kendilerine dair bir şeyler yaptıkları için mutlu oldukları, ve böylece kendilerine olan özgüvenlerinin arttığı ve öğrenme ile gayret gösterme isteklerinin de arttığını tespit etmiştir. Sorumluluk duygusunu çocukta oluşturmak için bu oluşum sırasında çocuğa kendi görev ve sorumluluklarıyla baş edebilecek fırsatlar vermek, verilen bu fırsatlar sonrasında çocuğun karşılaştığı problemlerle onu baş başa bırakabilmek sorumluluk davranışı kazanmasında oldukça önemlidir (Yaylacı, 2019). Bu çalışmalar bireysel faktörler temasında kişilik gelişiminin, sosyalleşmeyle olan ilişkisini desteklemektedir.

Olumsuz durum temasında elde edilen sonuçlara göre , pansiyonun eve göre konforlu ve rahat olmayışı, aile özlemi, yemek, uyku, iletişim, yalnızlık, özgürlüğün kısıtlanması bulguları bulunmuş olup, katılımcıların pansiyonda sosyal uyum problemleri yaşadıkları düşünülmektedir. Bazı katılımcıların özelliklerini incelediğimiz zaman, evde tek çocuk olması, ailelerine karşı bağlılık duygularının kuvvetli olması, sadece ders çalışma odaklı bir hayattan dolayı sosyal bir çevrelerinin olmayışı, evde yemeklerin seçiminde daha çok çocuğun isteklerine göre hareket edilmesi, evdeki kuralların ve zaman yönetiminin çok esnek olması, evde çocukların yaşantısında aile tarafından bir sınırlama getirilmeyişi, çocukların evde konfor odaklı yetiştirilmesi gibi nedenlerden dolayı, katılımcıların pasif bir yaşantı içinde olmaları, toplu ortamda yaşamaya başlamasıyla, pansiyonda yaşam akışının değişmeyen zamana dayalı esnek

olmayan kurallarının olması, sosyal bir ortamda yaşamada zorluk çektikleri, mekan değişikliğinin getirdiği zorluklarla baş etmede, evden sonra pansiyona adaptasyon ve uyum sürecinde bireysel ve sosyal anlamda zorlandıkları sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. İnsanlarda sağlıklı bir gelişim sürecinden bahsedebilmemiz için, bulunduğu konumda etkileşim içine girdiği insanlarla bireyin uyum içerisinde yaşamayı gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu düşüncemizi destekleyen çalışmalarda; çevresinde dışa dönük, aktif olmaya gayret gösteren bireyler, çevresinde ki uyarıcılara göre kendisini geliştirerek yapılandırıp uyum sağlamaya çalışır (Sezgin, 2011). Sosyal yaşamın kendi içerisinde hiyerarşik bir yapısı olup, her toplumun kendine has yaşayış biçimleri, bu yaşam biçiminin içinde belirleyip uyulmasını istediği kuralları vardır. Her birey içinde bulunduğu toplumda kendine yer bulabilmek için, toplumun kurallarına, değerlerine uygun bir şekilde hareket etmek durumundadır (Kağıtçıbaşı, 2008; Pehlivan, 2017). Bireyin bulunduğu ortamda kendini iyi hissetmesi ve aidiyet duygusunun oluşması için, sosyal uyum becerilerini arttırabilmesi gerekir. Bu durumu sağlanmasında, bulunduğu grubun kültürel değerlerini bilmesi, değer yargılarına hakim olup uygun davranışlar sergilemesi gerekmektedir. Böylece birey sosyal gelişimini destekleyerek çevresiyle uyumunu da arttırmaktadır (Ersanlı, 2005). Sosyal çevrenin kişiye biçtiği rollere uygun davranan ve yaşanan ilişkilerden memnun olan kişiler uyumlu olarak ifade edilmektedir (Akıncı, 2007). İnsanların hayatlarında meydana gelen değişikliklere uyum sağlamasında ailenin etkisi büyüktür. Aile çocuklarının, sosyalleşmelerini sağlayan en önemli faktörlerden biridir. Aile içinde, ebeveynlerin sosyal yapısı, ilgi ve bilgileri ölçüsünde çevresiyle kurulan etkileşimin kalitesi belirlenmekle birlikte, aynı zamanda kendisine ve başkalarına karşıda olumlu bir tutum geliştirilmesi de tanımlanmaktadır (Koç, 2001). Çocuk ailesinden gördüğü ve kazandığı temel sosyal becerilerini toplumda farklı ortamlara girdiği zaman kullanıp geliştirir.

Psikolojik Faktörler temasında elde edilen sonuçlarda, sportif etkinliklere katılan katılımcıların, takım olma ruhunu yaşamaları, kazanma kaybetme duygularını yaşamaları, aidiyet duygusunun oluşması ve güçlenmesi, özgüven duyması, heyecanını kontrol etme, derslerden oluşan zihinsel yorgunluğun kalmadığı, stres ve fazla enerjinin atıldığı, sonuç olarak kişinin kendisini rahat ve mutlu hissetmesini sağladığı, ders motivasyonunda arttığı bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgular ışığında katılımcıların sportif etkinliklerde olumlu duygular yaşadığı, kendisini psikolojik

açından geliştirdiği düşünülmektedir. Bu düşüncemizi destekleyen çalışmalarda; spor yapmanın bireyin psikolojik gelişimine olumlu etkileri olmakla birlikte, spor branşının türüne göre, içinde motivasyon, konsantrasyon, mücadele isteği, takım ruhu gibi bazı duyguların bulunduğu, bu duyguların da kişiye psikolojik ve duygusal olarak farklı yönde etkiler yapabilir (Salar, Hekim ve Tokgöz, 2012). En hareketli, en enerjik dönemini yaşayan okul gençliğinin, boş zamanlarını en yararlı şekilde geçirerek, stresini giderecek, kötü alışkanlıklardan uzak durarak bilgi ve becerilerini arttıracak enerjilerini olumlu yöne kanalize edip kullanacakları en önemli etkinliklerin başında okul içi ve okul dışında yapabilecekleri sportif etkinlikler gelmektedir (Poyraz, 1999). Spor ergenlerin, saldırganlık dürtülerini kontrol etmesini, sosyal kurallara uymasını, olumsuz duygularını doğal yollarla zararsız hale getirmelerini öğretir. Eğitimcilerin spordan beklediği bazı faydalı özellikleri bulunmaktadır. Bunlardan birisi de çocuk ve ergenlerde depolanıp birikmiş olan enerjinin kullanılarak boşalımının sağlanmasıdır (Başaran, 1996). Birçok araştırmacı sporun sadece boş zamanın değerlendirildiği bir etkinliği olmadığını, depolanmış enerjiyi uygun alanlara kanalize eden, bastırılmış, gizli kalmış duyguların açığa çıkmasını sağlayan, terapi ve tedavi edici yanının da olduğunu belirtmişlerdir (Yıldırım, 2003). Şar (2016)'ın yapmış olduğu çalışmaya göre, spor yapan bireylerin spor yapmayan bireylere göre psikolojik dayanaklıklarının oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Steptoe ve Butler (1996), ergenler üzerine spora katılım ve duygusal iyi oluşla ilgili bir araştırma yapmış, bu iki değişken arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğunu belirtmiştir. Pansiyonda kalan, sportif etkinliklere katılan bireylerin gelişiminde sporun olumlu bir rolünün olduğu sonucuna varılmasının yapılan bu çalışmalarla da paralellik gösterdiği görülmektedir.

Fiziksel Faktörler temasında, pansiyonun ve okulun fiziki uygunluğunun iyi olması, aynı anda çok kişinin katılabileceği yeteri kadar araç gereci olan spor tesislerinin olması, öğrencilerin etkinliklere katılımını daha cazip hale getirip boş zamanlarını verimli geçirmelerini, aktif katılımın fazla olmasıyla sosyal ve sportif etkinliklere katılımın yüksek seviyede olacağı, bu sayede sağlıklı bir sosyalleşmenin gerçekleşeceği sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. Bu düşüncemizi destekleyen çalışmalarda; tesislerin elverişli olmasıyla birlikte yapılacak sportif aktivitelerin çeşitliliğinin artacağı ve bu durum da bireyi spora teşvik etmede önemli etkenlerden birisi olacaktır. Üniversitedeki sportif aktivite çeşitliliği ve bu aktiviteler için gerekli tesislerin elverişliliği öğrencileri spora teşvik edici en önemli unsurlardır. Ayrıca okul

takımlarının ev sahibi olarak katıldığı spor müsabakalarını izlemeye gelen öğrenciler de, farkında olmasalar bile pasif katılımlarıyla sosyalleşme sürecini yaşamaktadırlar (Özdiñ, 2005). Keskin (2014) ise çocukların sosyal gelişimin desteklenmesinde beden eğitimi ve spora katılımın yararlı olacağını belirtmişlerdir. Modern toplumların hayatında spor ve sportif faaliyetler çok önemli hale gelmiştir. Bireylerin sağlığı, mutluluğu ve refahının sağlanmasında spor çok önemli bir araç olmuştur. Toplumları oluşturan bireylerin bilinçli olarak spor yapabilir anlayış ve imkânlarla sahip olunması artık çağdaşlıkla özdeş hale gelmiştir (Aytan, 2010). Ülkelerin spora verdiği önem, spor alanında ki başarıları ile çağdaş, modern, gelişmişlik düzeyleri arasında bir paralellik bulunmaktadır. Bu nedenle sosyal yeteneklerinin gelişmesinin sağlanması için çocuklara akranları ile beraber zaman geçirecekleri imkanlar oluşturulmalıdır. Çünkü çocuklar en iyi şekilde birbiriyle vakit geçirip, birbirleriyle baş edebilirler (Şahin, 2016).

Sosyal Faktörler temasında, sportif etkinliklere katılan öğrencilerin, arkadaşlarının ve kendilerinin bireysel özelliklerini daha iyi tanımaları, aile özlemi ve yalnızlık duygularının azaldığı, arkadaş sayısının artmasına bağlı olarak iletişim becerilerinin geliştiği, özgüvenin oluştuğu, içe dönüklükten dışa dönük duruma geçmeye başladığı, akademik başarısının arttığı, sosyalleşmenin oluştuğu gibi bulgulara ulaşılmış olup, ortaya çıkan bulgulardan sportif etkinliklerin katılımcıların yaşadığı problemlerin çözümünde olumlu bir etkisi olduğu, bu etmenlere bağlı olarak öğrencilerin pansiyona olan uyumunu olumlu bir anlamda etkilediği sonucuna ulaşıldığı düşünülmektedir. Bu düşüncemizi destekleyen çalışmalarda; Salar, Hekim, ve Tokgöz (2012)'ün yaptığı araştırmaya göre 15-18 yaş grubunda ki spor yapan çocukların toplumla uyumlu, sakin ve kendine güveni yüksek olduklarını bulmuştur. Aynı zamanda Şenduran (2008) da 183 çocukla yürüttüğü çalışma sonucunda; düzenli spor yapan öğrencilerin kendileri ve çevreleriyle daha fazla uyum içinde ve kendileriyle daha barışık oldukları sonucuna ulaşmıştır. Spor aktiviteleri, bireyleri ortak bir noktada buluşturup birlikte etkinlik yapma fırsatı sunmaktadır. Bireyler bu ortamlarda çalışma disiplini, mücadele azmi ile rekabet etmeyi öğrenir. Kazanmayı, kendilerini ifade etmeyi, kaybetmeyi kabullenmeyi, başkalarının inanç ve düşüncelerine saygı duymayı öğrenerek çevrelerinde bulunan insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilmektedirler (Şahan, 2007). Bu konuda yapılan araştırmalarda spor yapanların spor yapmayanlara göre daha canlı, dışa dönük, daha çalışkan, daha sabırlı,

toplumsal ilişki kurmaya daha hazır, yeni bir duruma uyum sağlamalarının daha iyi, duygusal yönden daha dengeli oldukları bulunmuştur (Doğan, 2005). Durualp de oyun gibi fiziksel etkinliklerin, çocukların sosyal becerileri üzerine etkisini incelemiş ve oyun temelli sosyal beceri eğitimine katılan deney grubundaki çocukların sosyal uyumlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. (Durualp ve Aral, 2010). Salar, Hekim, ve Tokgöz (2012)'ün yaptığı araştırmaya göre 15-18 yaş grubunda spor yapan çocukların sakin, toplumla uyumlu ve kendine güveni yüksek olduklarını bulmuştur. Sportif etkinlikler, bireylerin kendi yetenekleri çerçevesinde düzenli çalışmayı, üstün tekniği, estetiği, yarışmayı gerektiren bir uygulama olduğundan, öğrencinin kişilik görüntüsünü ve uyumunu etkilediği araştırmalarla kanıtlanmıştır (Şen, 1994). Er (2010)'in yılında yaptığı bir çalışmada, düzenli sportif faaliyete katılan bireylerin fiziksel gelişiminin yanında psikolojik, sosyal, kültürel ve davranışsal gelişiminde de rolü olan sporun akademik başarıyı da olumlu etkilediği görüşüne varılmıştır. Konu ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında sportif etkinliklerin sosyalleşmeye etkisi olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir (Akçalar, 2007; Filiz, 2010; Şahan, 2007; Tunçalp, 2011)

Yapılan bu araştırmada, bireysel faktörler, olumsuz durum, psikolojik faktörler, fiziksel faktörler, sosyal faktörler temalarının sosyalleşmeyle doğrudan ilişkili olduğu, pansiyonda kalan katılımcılarda, katıldıkları sportif etkinlikler sayesinde sosyal ve bireysel özelliklerinin geliştiği, sosyalleşmelerinin gerçekleştiği, katılımcıların sosyalleşmesinin pansiyona olan uyumlarını sağladığı, literatürde yer alan bilgiler ve bu araştırma bulguları dikkate alındığında, pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin olumlu bir rolü olduğu sonucunun ortaya çıktığı düşünülmektedir. Sosyalleşme temellerinin ilk ailede atıldığı, bireyin çevresiyle, arkadaşlarıyla, toplumla etkileşimi sonrasında beşikten mezara kadar sosyal gelişimin devam ettiğini söyleyebiliriz. Ailelerin çocuklarını yetiştirilirken çok koruyucu olmamaları, yaşamlarını tamamen çocuk odaklı dizayn etmemeleri, aile denetiminde, çocuğun güvenli ortamlarda çevreyle etkileşim ve iletişim içerisine girerek, akademik gelişimlerinin yanında yaşam becerilerinin de geliştirmesine imkan verilmesi, sporla çocukların çok erken yaşlarda buluşturulmasının çocuğun sosyal gelişiminde çok önemli olduğu unutulmamalıdır. Sosyalleşerek yaşam becerisi gelişen çocuklarda, ailesinden ayrı yaşamaya başlamasıyla birlikte, hayatlarında meydana gelen değişikliklerde, karşılaştıkları problemlerle başa çıkmada, yeniliklere uyum sağlamada

başarılı olmaları düşünülmektedir. Çocukların beden, ruhen, sosyal yönde geliştirilip yetiştirilmesinde, istenilen davranışların kazandırılmasında kullanılacak en güvenli, en kolay ulaşılabilen yöntemin spor olduğunu söyleyebiliriz.

6. ÖNERİLER

Yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında, aşağıda bulunan önerilere uyulmasının öğrenciler açısından faydalı olacağı öngörülmektedir.

Ailelerin çocuklarını yetiştirirken çok koruyucu olmamaları, bazı zamanlarda çocukların hayatla baş başa kalmalarını sağlamalarının, çocukların yaşam becerilerinin gelişmesini, girişken, aktif ve içe dönük bir yapıdan dışa dönük bir yapıya bürünmelerini sağlayacağı düşünülmektedir.

Ailelerin çocuklarını erken yaşta sportif etkinliklere katılmalarını sağlaması, sportif etkinliklere katılan çocukların, sağlıklı bireyler olarak güvenli bir ortamda sosyalleşmesinin sağlanacağı önerilmektedir.

Ailelerin çocuklarıyla birlikte aile ortamı dışında, akraba, arkadaş ziyaretlerinde bulunarak onlarla birlikte vakit geçirmeleri, farklı kişiler tanınması, etkileşim içine girerek, iletişim becerilerinin geliştirmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Gençlik Spor İl Müdürlükleri ve Belediyelerin ortaklaşa çalışarak, her mahalleye, koşu alanı, futbol voleybol sahaları, fitness aletlerinin olduğu spor alanları oluşturması ve çocukların apartman kültüründen kurtulup daha sağlıklı ve daha sosyal olacağı bir yapıya kavuşacağı önerilmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığının Ortaöğretim Uyum Programı kapsamında, eğitim öğretim başlangıcında okullara göndermiş olduğu uyum programlarına sportif etkinlikleri de dahil etmesiyle, öğrencilerin okula ve okul pansiyonlarına uyumunu kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Eğitim öğretimi ve sportif faaliyetleri sürdürmek için ailesinden ayrı yaşamak zorunda kalan öğrencilere katıldıkları yeni ortamlara uyum sağlamasını kolaylaştırmak için üç aylık oryantasyon eğitimlerinin verilmesiyle bireyin sosyal uyumunun kolaylaşacağı öngörülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı ve diğer kurumlarda yapılacak olan okul pansiyonlarında, pansiyon içinde ve dışında yeterli düzeyde spor alanlarının bulunması, mevcut pansiyonlarda da spor alanlarının iyileştirilmesiyle, öğrencilerin boş zamanlarında sportif etkinliklere katılarak verimli zaman geçireceği, arkadaşlarıyla sağlıklı bir iletişim kuracağı, aidiyet duygusunun güçleneceği, sosyalleşmenin daha uygun şartlarda gerçekleşebileceği önerilmektedir.

7. KAYNAKLAR

Akay, İ. (2006). *Sosyalleşme sürecinde kitle iletişim araçları*. (yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi. İstanbul.

Akçalar, Ö. S. (2007). *Ortopedik engellilerin sosyalleşmesine sporun etkisi*. (yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi. Ankara.

Akdeniz, S. (1994). *Eğitim Sosyolojisi*. (3 b.). İstanbul: İFAV.

Akıncı, G. (2007). *Engelli çocuğa sahip olan ve olmayan babaların aile işlevlerini algulamaları ile sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi*. (yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.

Akyüz, H. (1991). *Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma*. Milli Eğitim Bakanlığı.

Anıl, D. (2009). Uluslararası öğrenci başarılarını değerlendirme programında Türkiye'deki öğrencilerin Fen Bilimleri başarılarını etkileyen faktörler. *Eğitim ve Bilim*, 34(152), 87-100.

Aracı, H. (1999). *Öğrenciler için okullarda beden eğitimi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.

Aralpcan, H. (1998). *Yatılı ilköğretim bölge okulları'nın sayısal gelişimi ve hizmet sunduğu çevre*. (yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.

Arkan, Ü. ve Taşdemir, E. (2008). Bilgi toplumu ve iletişim: bilginin yayılması sürecinde kitle iletişim araçları ve internet. *Selçuk İletişim Dergisi*, 5 (3), 67-80.

Armağan, İ. (1981). Sporun toplum bilimsel temelleri. *Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayın.*, (4), 4.

Avcı, M. (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 39-63.

Aydın, M. (2000). *Kurumlar Sosyolojisi*. (2. Baskı). Ankara: Vadi Yayınları.

Aydın, E. (2012). *Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmeleri ile sosyal uyum ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi. Trabzon.

Aytan, G. K. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşmelerinde sporun etkileri*. (yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.

Bakıroğlu, C. T. (2013). Sosyalleşme ve kimlik inşası ekseninde sosyal paylaşım ağları. *Akademik Bilişim*, 13, 2014.

Balcı, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. (13. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun sosyolojisi ve psikolojisi*. Bilge Yayıncılık.

Bernard, P. (1999). Social cohesion: A dialecticalcritique of a quasi-concept. *Ottawa: Strategic Research and Analysis Directorate, Department of Canadian Heritage*.

Başaran, İ. E. (1987). *Eğitime giriş*. Sevinç Matbaası.

Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim Psikolojisi: Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Gül Yayıncılık.

Canan, S. ve Acungil, M. (2018). *Dijital Gelecekte İnsan Kalmak*. İstanbul: Tuti Kitap.

Cerik, S. (2002). Ailelerin Gençlere Karşı Tutumları ve Gençlerin Ailelerinin Tutumlarını Algılayışlarına Yönelik Üniversite Gençliği Üzerinde Bir Araştırma. *Ege Academic Review*, 2(1), 21-24.

Coşgun, M. (2012). Gençlerin kimlik gelişimi ve sosyalleşme sürecine televizyon dizilerinin etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 28, 1-21.

Çaha, Ö. (2000). *Spora yaslanarak bir nefes alma*. Ankara: Beta Yayınevi.

Çelebi Öncü, E. (2002). Erken çocukluk döneminde sorumluluk eğitimi. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 14-17.

Demir, Ş. Ş, Demir, M. ve Babat, D. (2012). Turizm bölümü öğrencilerinin serbest zaman gereksinimi serbest zaman doyumu ilişkisi algılamaları. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, 914-928.

Dodurgalı, A. (2000). *Eğitim sosyolojisi*. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı.

Doğan, İ.(1996) *Sosyoloji, Kavramlar ve Sorunlar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Doğan, O. (2005). *Spor psikolojisi*. Adana: Nobel Kitabevi.

Doğan, I. (2015). *Beden eğitimi dersinin öğrenciye kazandırdığı değerlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (doktora tezi)*. Gazi Üniversitesi. Ankara.

Dönmez, Ş. (2013). *Eğitimde ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşmesinde beden eğitimi ve sporun önemi (Gaziantep Mehmet Api Ticaret Meslek Lisesi Örneği)* (yüksek lisans tezi) Hasan Kalyoncu Üniversitesi. Gaziantep.

Durualp, E. ve Aral, N. (2010). Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 160-172.

Er, F. (2010). *Düzenli spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin fiziksel uygunluk düzeyleriyle akademik başarıları arasındaki ilişkinin karşılaştırılması*. (yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.

Ergin, D. Y. ve Ermağan, B. (2011, April). Çok kültürlülük ve sosyal uyum. In *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (pp. 27-29).

Ergün, M. (1994). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.

Erkal, M. E., Baloğlu, B. ve Baloğlu, F. (1997). *Ansiklopedik sosyoloji sözlüğü*. Der Yayınları.

Erkal, M. E., Güven, Ö. ve Ayan, D. (1998). *Sosyolojik açıdan spor*. Der Yayınları.

Eroğlu, F. (2000). *Davranış Bilimleri*. (5. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.

Ersanlı, K. (2005). *Davranışlarımız, gelişim ve öğrenme*. Samsun: Eser Ofset Matbaacılık.

Filiz, Z. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 192-203.

Findlay, L. (2006). *Comeoutandplay: Shyness in childhood and the benefits of sports participation* (Doctoraldissertation, CarletonUniversity).

Forrest, R. ve Kearns, A. (2001). Social cohesion, social capital and the neighbourhood, *Urban studies*, 38(12), 2125-2143.

Friedkin, N. E. (2004). Social cohesion. *Annu. Rev. Sociol.*, 30, 409-425.

Güçlü, M. ve Yentür, J. (2008). Milli takım düzeyindeki elit bayan sporcuların kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ile bedenlerini algılama düzeylerinin karşılaştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(4), 183-192.

Güler, E. D. (2006). *Orta öğretim kurumlarında beden eğitimi dersinin çocuğun ahlaki gelişimine etkisi*. (doktora tezi). Selçuk Üniversitesi. Konya.

Güney, S. (2000). *Davranış bilimleri*. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Güven, Ö. (1998). Spor psikolojisi ders notları 1997-1998. *Gazi Üniversitesi BESYO* Ankara.

Güven, G. (2006). *Kütahya'daki okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan oyun ve spor programlarının incelenip değerlendirilmesi.* (yüksek lisans tezi), Dumlupınar Üniversitesi. Kütahya.

Hazar, M. (1996). *Beden eğitimi ve sporda oyunla eğitimi*, 9-14. Ankara: Tübitay Yayınları.

Heper, E., Koca, C., Ertan, H., Kale, M., Terek, S., Karabudak, E., ve Ertan, H. (2012). Spor Bilimleri ile İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi. H. Ertan (Ed.), *Spor Bilimlerine Giriş*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Işık, M. (2012). *Kitle İletişim Teorilerine Giriş*. Eğitim Yayınevi.

İmamoğlu, O. (1992). Spor sağlık ilişkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 67-70.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2008) *Günümüzde insan ve insanlar, Sosyal psikolojiye giriş*, (11.Basım). İstanbul. Evrim Yayıncılık.

Karakuş, S. ve Küçük, V. (1999). Eğitimin bütünlüğü içerisinde orta dereceli okullarda beden eğitimi ve spor etkinlikleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 279-293.

Karataş, F. (2001). *Ergenlik dönemindeki gençlerde sosyal sorumluluk, demokratik düşünce ve başkalarını kabullenme değişkenleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi.* (yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.

Kaya, S. (2003). *Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin boş zaman değerlendirme eğilimi ve etkinliklerin sosyalleşmeye etkisi.* (doktora tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.

Kearns, A. ve Forrest, R. (2000). Social cohesion and multilevel urban governance. *Urban studies*, 37(5-6), 995-1017.

Keskin, Ö. (2014). Çocuklarda beden eğitimi ve spora katılımın sosyal gelişim üzerine etkileri. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-6.

Kılıçgil, E. (1998). *Sosyal çevre-spor ilişkileri*. Ankara: Bağırın Yayınevi.

Koç, D. (2001). *İşitme engelli çocukların duygusal ve sosyal uyumları ile benlik imajlarının incelenmesi.* (yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.

Köksal, A. (2000). Müzik eğitimi alma, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre ergenlerin empatik becerilerinin ve uyum düzeylerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 99-107.

Köse, Z. (2013). *13-14 yaş grubu ergenlerin bilgisayar oyunlarını oynama alışkanlıklarının ve sosyalleşme durumlarının araştırılması (Kütahya İli Örneği)*. (yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi. Afyon.

Köse, M. ve Demir, E. (2014). Öğretmenlerin rol modeli hakkında öğrenci görüşleri. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 4(1), 08-18.

Küçük, V. ve Koç, H. (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 1-11.

MEB, (2005). Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, *Okul Pansiyonlarının Etkililiğinin Değerlendirilmesi Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar*. Erişim: [https://www.meb.gov.tr/earged/earged/Okul_Pansiyon_etkiligi\(k%C4%B1z_teknik\).pdf](https://www.meb.gov.tr/earged/earged/Okul_Pansiyon_etkiligi(k%C4%B1z_teknik).pdf) (07.08.2020).

MEB, (2016). Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Resmi Okullarda Yatılılık, Bursluluk, Sosyal Yardımlar ve Okul Pansiyonları Yönetmeliği. Erişim: <http://ogm.meb.gov.tr> (05. 03. 2020).

MEB, (2019). 2018-2019 Yılı Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim. Erişim: http://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=361 (04.03.2020).

Memduhoğlu, H. B. (2008). *Örgütsel sosyalleşme ve Türk eğitim sisteminde örgütsel sosyalleşme süreci*. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(11), 137-153.

Nirun, N. ve Özönder, M. C. (1990). Türk sosyo-kültür yapısı içinde âdetler, örfler, görenekler, gelenekler. *Millî Kültür Unsurlarımız Üzerinde Genel Görüşler*, AKM Yay., Ankara, 251- 264.

Ongan, N. T. (2013). Sosyal Uyum-Sosyal Sermaye Eksenli Kalkınma Yaklaşımının Sınıfsal Sonuçlarına İlişkin Bir Değerlendirme. *Çalışma ve Toplum*, 36(1).

Öz, İ. (1997). *Çocuk olmak-çocuğun gelişim dönemleri*. Ankara: Kök Yayınları.

Özbey, Ç. (2006). *Çocuk gelişiminde yaşanan sorunlar*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Özdemir, O. Özdemir, P. G. Kadak, M. T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 4(4), 566-589.

Özdiñç, Ö. (2005). Çukurova üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 77-84.

Özer, D. (2011). *Etkili iletişim becerilerinin sosyal ortama uyum sağlamadaki işlevi*. (yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi. Elazığ.

- Özkalp, E. (1994). *Sosyolojiye giriş*. (27. Baskı). Eskişehir.
- Öztürk, S. (2004). Siyasal toplumsallaşma ve çocuk: Ankara'da ilköğretim çağı öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 57, 237-244.
- Pehlivan, S. (2017). *Lise öğrencilerinin sosyal uyum becerileri ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi. İstanbul.
- Poyraz, A. (1999). *Orta öğrenim kurumlarında ders dışı sportif faaliyetlerin organizasyonu, katılım sorunları ve çözüm yolları üzerine bir araştırma*. (yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Salar, B. Hekim, M. ve Tokgöz, M. (2012). 15-18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6), 123-135.
- Sarıduman, S. ve Kılıçoğlu, G. (2018). Yatılı ortaöğretim okullarının pansiyonlarında yaşanan sorunlara ilişkin yöneticilerin görüşlerinin incelenmesi: nitel bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 1045-1065.
- Sezgin, N. (2011). *Ruh'un Hareketleri: Bilim ve Ruhun Dansı*. Yayınlanmamış Sistem Dizimcisi Sertifikası Tezi, Türkiye Sistem Dizimleri Enstitüsü.
- Sözen, E. (1991). Sosyal Kimlik Kavramı'nın sosyolojik ve sosyal psikolojik bir incelemesi. *Sosyoloji konferansları*, (23), 93.
- Stephoe, A. S. ve Butler, N. (1996). Sports participation and emotional wellbeing in adolescents. *The Lancet*, 347 (9018), 1789-1792.
- Şahan, H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü*. (doktora tezi). Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Şahin, C. ve Tunçel, M. (2008). Sınıf öğretmenliği ve beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin psikososyal uyum düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt 9, Sayı 2, (45-50)
- Şahin, S. (2016). *0-6 yaş arası çocukların temel gelişimsel özellikleri: fiziksel ve sosyal duygusal gelişim*. (Ed. Diken, İ.H. Erken Çocukluk Eğitimi). Ankara: Pegem Akademi
- Şar, N. Ş. (2016). *Spor yapan ve yapmayan bireylerin psikolojik dayanıklılık ve kişilik özelliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya.

Şen, H. (1994). Sportif etkinliklerde bulunan (sporcu) lise öğrencileriyle bulunmayanların uyum düzeylerinin karşılaştırılması. *Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu*, 16-18.

Şenduran, F. (2008). Sporcu olan ve sporcu olmayan ortaöğretim öğrencilerinin uyum becerileri. 10. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Sözel Bildiriler Kitabı*, Bolu, 189-191.

TDK. (2020). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu. Erişim: <https://sozluk.gov.tr/?page=8> (04.03.2020)

Tezcan, M. (1984). *Eğitim sosyolojisi: kuram ve sorunlar*. Çağ Matbaası.

Tolan, B. (1987), *Toplum Bilimlerine Giriş*. Ankara: Kalite Matbaası.

Tolan, B., Esen, G. ve Batmaz, V. (1991). *Sosyal psikoloji*. Adım Yayınları.

TÜİK,(2019). Türkiye Nüfus İstatistik verisi: Erişim: <https://www.cnnturk.com/yerel-haberler/istanbul/merkez/tuik-yillik-nufus-artis-hizi-2019-yilinda-binde-139a-geriledi-1483183> (04.03. 2020).

Tunçalp, Ö. (2011). *Seçilmiş ortaöğretim öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin rolü ve önemi*. (doktora tezi). Selçuk Üniversitesi. Konya.

UNICEF,(2019). Ergen katılımı ve sosyal uyum. Erişim: <https://www.unicef.org/turkey/ergen-kat%C4%B1%C4%B1m%C4%B1-ve-sosyal-uyum> (10.04.2020).

Uysal, İ. (2016). *Pansiyonlu okullardaki öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve başarılarına etkisi*. (yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi. Denizli.

Van der Meer, T. ve Tolsma, J. (2014). Ethnic diversity and its effects on social cohesion. *Annual Review of Sociology*.

Yavuzer, H. (2000). *Eğitim ve gelişim özellikleriyle okul çağı çocuğu*. (7. Basım) İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yaylacı, S. T. (2019). *Sportif faaliyetlerin 13-14 yaşındaki bireylerin özgüven düzeylerine etkisi*. (yüksek lisans tezi). Hitit Üniversitesi. Çorum.

Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63-72.

Yetim, A. A. (2006). *Sosyoloji ve spor*. Morpa Kültür Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (11.Baskı).Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, M. ve Bayrak, C. (2019). Üniversite öğrencilerinin spora dayalı fiziksel aktivitelere katılımları ve yaşam kalitelerinin akademik başarı ve sosyalleşme üzerine etkisi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 123-144.

Yıldırım, C. (2003). *Spor kulüplerinde spor yapan ve spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin atılganlık düzeylerinin karşılaştırılması*. (yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi. İstanbul.

Yıldız, E. ve Çetin, Z. (2018). Sporun psiko-motor gelişim ve sosyal gelişime etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 54-66.

8. EKLER

Ek 1. Araştırma İzni

T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 55005497-605.01-E.5644961
Konu : Araştırma İzni.

17/03/2020

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21/01/2020 tarih ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı 2020/2 nolu genelgesi.
b) Yozgat Bozok Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 10/03/2020 tarih ve 68447441-044-E.1263 sayılı yazısı.

Yozgat Bozok Üniversitesi Rektörlüğü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Çağın YULUK'un Prof. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ'ın danışmanlığında "Pansiyonda Kalan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Uyum Sürecinde Sportif Etkinliklerinin Rolü (Fenomenolojik bir çözümleme)" konulu tez çalışması ile ilgili izin isteğine ait ilgi (b) sayılı yazı ve işlemler belgeleri ekte sunulmuştur.

Söz konusu araştırma izninin, İlgi (a) genelgede belirtilen esaslar doğrultusunda, İlimiz Merkezindeki Yozgat Şehitler Fen Lisesi Müdürlüğü öğrencilerine yönelik 2019-2020 eğitim/öğretim yılı ikinci yarıyılı içerisinde anket uygulaması yapmasında herhangi bir sakınca bulunmamakta olup; Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Yusuf YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1-Kontrol Çizelgesi (1 sayfa)
2-İlgi sayılı yazılar (14 sayfa)

OLUR
17/03/2020
İzzet ERCAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek 2. Veli Onay Formu

Ek-1

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, "Başarıya Kulaç Okulların Öğrencilerinin Sosyal Yaşamı" adıyla, 01.01.2020-06.06.2020 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Başarıya Kulaç Okullarının öğrencilerinin

sosyal yaşamında sportif etkinliklerin rolünü belirlemek, yaşam prensiplerinin içinde sportif etkinliklerin de bulunması

Araştırma Uygulaması: Anket / Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamada ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz.

Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Çafın Söve
İletişim bilgileri : 0505-5599589

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrencisi
.....'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*)

İsim-Soyisim İmza:

20/04/2020
İ. Karakılıç

Veli Adı-Soyadı : İsmet Karakılıç

Telefon Numarası : 0505-2410958

Ek 3. Öğrenci Onay Formu

Sayın Katılımcımız
 Katılacağınız bu çalışma, *Pansiyonda Kalan Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Uyumunda Sportif Etkinliklerin Rolünü Belirleyecek Uyum Programlarının Etkinliklerinde Bulundurulması* adıyla,
Cafer Yılmaz tarafından *12.09-2019/22.05.2020* tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: *Pansiyonda kalan ortaokul öğrencilerinin sosyal uyumunda sportif etkinliklerin rolünü belirleyecek uyum programlarının etkinliğinde bulundurulması*

Araştırmanın Nedeni: Bilimsel araştırma Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): *Yazgat. Şehitler Fa. (Değ)*

Araştırma Uygulaması: Anket

Görüşme

Gözlem

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : *Cafer Yılmaz*

İletişim Bilgileri : *0505 - 557 9589*

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

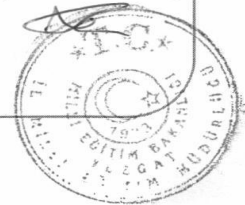
20/02/2020

İsim-Soyisim İmza:

Muaz Varlık

Katılımcı Adı-Soyadı : *Muaz Varlık*

Telefon Numarası : *0555 094 0766*

Ek 4. Etik Komisyon Onayı

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Proje Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

Sayı : 95799348-604.01-E.1584
Konu : Etik Komisyonu 6. Toplantı Kararı

16/01/2020

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Etik Komisyonu'nun 15.01.2020 tarih ve 06 sayılı toplantısında almış olduğu kararla, Prof. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ tarafından sunulan "Pansiyonda Kalan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Uyum Sürecinde sportif Etkinliklerin Rolü (Fenomenolojik Bir Çözümleme)" isimli araştırma projesi Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Komisyonu Yönergesi kapsamında değerlendirilerek uygun görülmüş olup, ilgili yürütücüye tebliğ edilmesini arz ederim.

e-İmzalıdır

Doç.Dr. İrfan KOCA
Proje Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Ek: Karar 4

Adres: Yozgat Bozok Üniversitesi Erdoğan Akdağ Kampüsü
İletişim Fakültesi, (OSYM Üstü) Atatürk Yolu 7. Km 66900 Yozgat

Bilgi için: AHMET TOPAL

Telefon: 3542421111 Faks:

Elektronik

Ağ: <http://www.bozok.edu.tr/> bozokuniversitesi@hs01.kep.tr

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <http://ebyssorgu.bozok.edu.tr> adresinden AO4G-GDEE-SOYM kodu ile yapılabilir.

Ek 5. Öğrenci Anket Formu

Değerli Katılımcı;

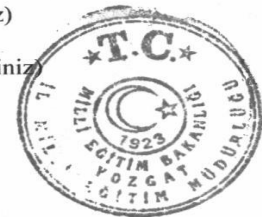
“Pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolü (Fenomenolojik bir çözümleme)” adında bir araştırma yürütmekteyiz. Bu araştırmadan elde edilecek bulgular; sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde ise sosyal uyum ile ilgili sorular yer almaktadır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Eğer araştırmaya katılmayı kabul ederseniz size, Pansiyonda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal uyum sürecinde sportif etkinliklerin rolünü belirlemeye yönelik sorular soracağız ve ses kaydınızı alacağız. Vereceğiniz tüm cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır. Araştırmada elde edilecek sonuçların geçerliliği, sizin bu anketteki sorulara içten ve gerçek yanıtlar vermenize bağlıdır. Sizin bu çalışmaya katılmanızı ve deneyimlerinizi bizimle paylaşmanızı temenni etmekteyiz. Teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ (Yozgat Bozok Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürü)

Çağın YULUK (Yozgat Bozok Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi)

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz? KIZ ERKEK
 - 2.Yaşınız? 14-16 17-19
 - 3.Hangi sınıfta okuyorsunuz? 9 10 11 12
 4. Okul pansiyonunda ne zamandan beri kalıyorsunuz? 0-1 YIL 1-3 YIL 1-4 YIL 1-5 YIL
- A. Ev ortamından okul pansiyonuna geçiş sürecinde hayatınızda neler değişti?.....(Belirtiniz)
- Ailenizden ayrı yaşama sürecine alışabildiniz mi?.....(Belirtiniz)
- Yaşadığınız bu değişikliklere uyum sürecinde, karşılaştığınız problemler nelerdir?.....(Belirtiniz)
- Pansiyonda yaşadığınız en önemli uyum probleminiz nedir?.....(Belirtiniz)
- B.Katıldığınız sportif etkinlikler nelerdir?.....(Belirtiniz)
- Sportif aktivitelere katılınca ne hissediyorsunuz?.....(Belirtiniz)
- Pansiyonun ve okulun fiziki yapısı sportif etkinlikleri yapmanız açısından ne derece uygundur?.....(Belirtiniz)
- C. Sizce pansiyona uyum dönemi ile başarı arasında nasıl bir ilişki vardır?.....(Belirtiniz)
- Pansiyona olan sosyal uyumunuzu kolaylaştıran unsurlar nelerdir?.....(Belirtiniz)
- Pansiyona olan uyumunuzda sportif etkinliklerin rolü oldu mu?.....(Belirtiniz)
- Sportif etkinliklere katılımınız akademik başarıınızı nasıl etkiledi?.....(Belirtiniz)

9. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı: YULUK Çağın

Uyruğu: Türkiye (TC)

Doğum tarihi ve yeri: --

Medeni hali: --

Tel: ---

E-mail: --

Yazışma Adresi: --

Öğrenim Bilgisi

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Yozgat Bozok Üniversitesi	Halen
Lisans	Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	1999

Meslek Bilgisi

Yıl	Kurum/Yer	Görev
2000-2003	MEB/Yozgat Çayıralan Çok Programlı Lisesi	Beden Eğitimi Öğretmeni
2003-2008	MEB/Yozgat Agah Efendi İ.Ö.O	Beden Eğitimi Öğretmeni
2008-2012	MEB/Yozgat Lisesi	Beden Eğitimi Öğretmeni
2012-20014	MEB/Yozgat Şehitler Fen Lisesi	Beden Eğitimi Öğretmeni
2014-	MEB/Yozgat Şehitler Fen Lisesi	Müdür Yardımcısı

Yabancı Dil: İngilizce